

BLEKINGE MUSEUM

Rapport 2016:3

Arkeologiska Förundersökningar i Mörby 2014–2015

Carl Persson

Rapport 2016:3

Arkeologiska Förundersökningar i Mörby 2014–2015

Arkeologiska Förundersökningar i Mörby 2014-2015

Raä 73 Mjällby sn, Siretorp 3:2 m fl.

Mjällby socken

Sölvesborgs kommun

Blekinge län

Carl Persson

Blekinge museum

Borgmästaregatan 21
371 35 Karlskrona

Växel: 0455-30 49 60 vardagar 8-16
Reception: 0455-30 49 85

www.blekingemuseum.se

© 2016 Blekinge museum

Omslagsfoto: Carl Persson

LMV Ärende i 2014/00931, ©LMV 2016.

Arkeologiska Förundersökningar i Mörby 2014–2015

Innehåll

Bakgrund	5
Förundersökningarnas syfte	7
Metod	7
Topografi och fornlämningsbild	7
Resultat	10
Område A	10
Område B	18
Område C	19
Område D	23
Område H och E	25
Område F och G	30
Område I och J	35
Sammanfattning	36
Figurförteckning	37
Bilagor (förteckning)	38
Administrativa uppgifter	38
Källor	39
Bilaga 1:1 Område A	40
Bilaga 1:2 Område A	41
Bilaga 1:3 Område A	42
Bilaga 2	42
Bilaga 3 Profiliritningar	45
Bilaga 4	46
Bilaga 5 Vedartsanalys	47
Bilaga 6 Dateringsattest	49
Bilaga 7 Fyndlista	50

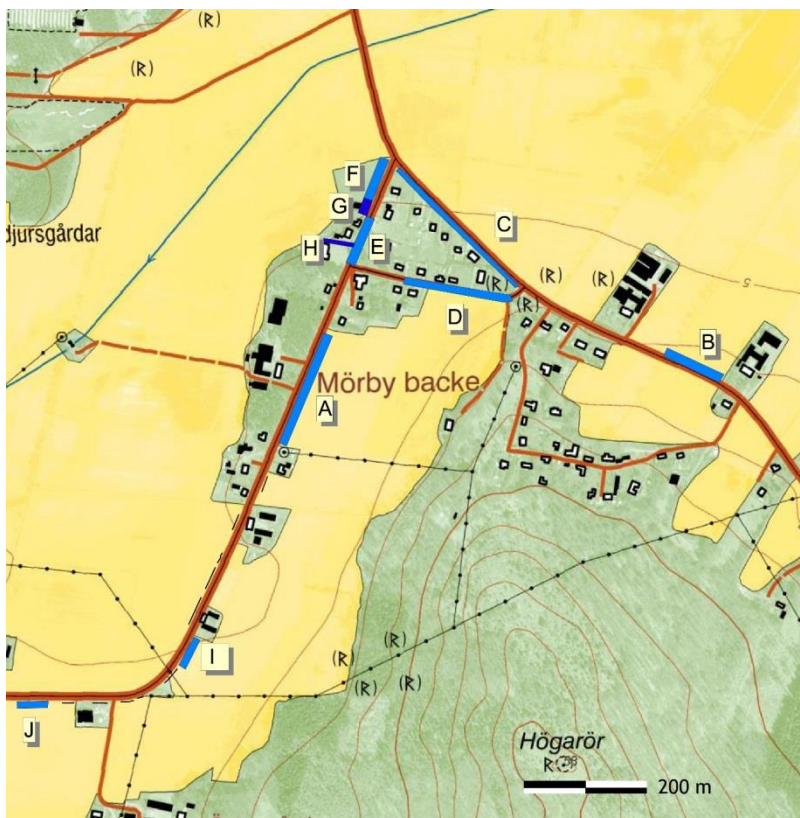

Bakgrund

Med anledning av Sölvesborgs kommuns utbyggnad av VA på Lister, har Blekinge museum utfört olika arkeologiska insatser i anslutning till Mörby Backe (figur 1). Föreliggande rapport avrapporterar arkeologiska förundersökningar som utförts på tio platser (figur 2 och tabell 1). I de fall som förundersökningsområdena inte utförts inom tidigare registrerade fornlämningar relaterar de arkeologiska insatserna till resultaten av en tidigare utförd arkeologisk utredning (Persson 2015:23). De arkeologiska insatserna är beslutade av länsstyrelsen i Blekinge län och bekostade av Sölvesborgs Energi. Det antikvariska arbetet har försvårats av det faktum att exploateringsföretaget huvudsakligen berört befintliga vägar och utförts i anslutning till bebyggelse. Det har av dessa skäl i de flesta fall varit omöjligt att förundersöka på sedvanligt sätt genom avbaning med grävmaskin. Istället har metoder använts som i mindre grad försvårat vardagslivet och framkomligheten i Mörby Backe. Metodiken har i hög grad liknat den som används vid statsgrävningar med grävande av provgröpar och upprättande av profilritningar. Under den tid som förundersökningarna utförts har förutsättningarna på flera sätt förändrats. Det arkeologiska materialet visade sig vara ovanligt rikt och komplext. Också exploateringsföretagets utsträckning och planen för genomförandet har förändrats under tiden som förundersökningarna utförts. Dessa speciella förutsättningar har nödvändiggjort ett nära samarbete mellan Sölvesborgs Energi, Blekinge museum och länsstyrelsen i Blekinge. Resultaten av förundersökningarna har fortlöpande rapporterats till länsstyrelsen och Sölvesborgs Energi i form av PM. Undersökningsplaner har vid flera tillfällen utarbetats snabbt varefter beslut om nya insatser fattas av länsstyrelsen. En konsekvens av detta problemorienterade arbetssätt är att ärendegången inte är helt enkel att beskriva. För att underlätta förståelsen har väsentliga uppgifter om de olika områdena sammanställts i tabell 1. Flertalet av de områden som beskrivs nedan är i skrivande stund slutundersökta. Eftersom de arkeologiska insatserna fortlöpande rapporterats till länsstyrelsen utgör denna rapport främst en beskrivning av de utförda insatserna. Av denna anledning är behandlingen av de flesta områden tämligen kortfattad. I några fall är dock ambitionsnivån högre. Av område C slutundersöktes endast grophuset. Hela området är dock av betydelse för tolkningen av järnåldersbebyggelsen kring Mörby varför ytan behandlas mer ingående. Också område C är trots sin begränsade yta av betydelse för tolkningen av de neolitiska lämningarna varför den redovisas mer ingående. Samtliga kartor som redovisas nedan är i fri skala och har ovandelen mot norr.

Figur 1. Mörby backe markerat på Översiktskartan. På infälld karta är Solvesborgs kommun och Mjällby socken (grå) markerade.

Figur 2. Områden där arkeologiska förundersökningar utförts.

Omr	RAÄ (Mjällby sn)	Lsd. dnr	Beslutsdatum	Blm projnr	Fastighet	Fältarb utf.
A		431-3691-14	2014-11-19	6624	Siretorp 3:2, 3:8	dec-14
B		431-3691-14	2014-11-19	6624	Mörby 1:28	dec-14
C	74	431-410-15	2015-06-22	6717	Väg	maj-15
D		431-410-15	2015-06-22	6717	Väg	apr-15
E		431-410-15	2015-06-22	6717	Väg	okt-15
F		431-3691-14	2014-11-19	6624	Siretorp 3:44, 3:8	nov-15
G	73	431-410- 15/431-0359- 11		6609	Siretorp 3:13	nov-15
H	73	431-410-15	2015-06-22	6717	Väg	apr-15
I		431-3691-14	2014-11-19	6624	Siretorp 1:1	14-dec
J		431-3691-14	2014-11-19	6624	Siretorp 1:1	14-dec

Tabell 1. Sammanfattning av de olika förundersökningsinsatserna (jmf figur 2).

Förundersökningarnas syfte

Förundersökningarna är utförda i enlighet med 2 kap. 13 § KML. Syftet med undersökningarna har varit att skapa ett underlag för Länsstyrelsens hantering av utbyggnaden av vatten och avlopp i Mörby Backe. Undersökningarna har varit inriktade på att klarlägga datering, bevarandeförhållanden och stratigrafi i de olika områdena. Eftersom förundersökningarna i flera fall snabbt följts av arkeologiska slutundersökningar har grunden för de föreslagna dateringarna utgjorts av topologiska- och stratigrafiska iakttagelser. Resultaten från de naturvetenskapliga proverna som redovisas nedan var således inte kända när beslut om fortsatta antikvariska insatser fattades.

Metod

Stora delar av undersökningsområdet har varit belägna under asfalterad väg. Andra sträckor har haft en begränsad bredd. Ytterligare andra platser har varit störda av täktverksamhet och/eller kabelnedläggning. Valet av metodologi har i stor utsträckning styrts av dessa förutsättningar. Metodvalen kommer att preciseras inom ramen för beskrivningen av respektive område.

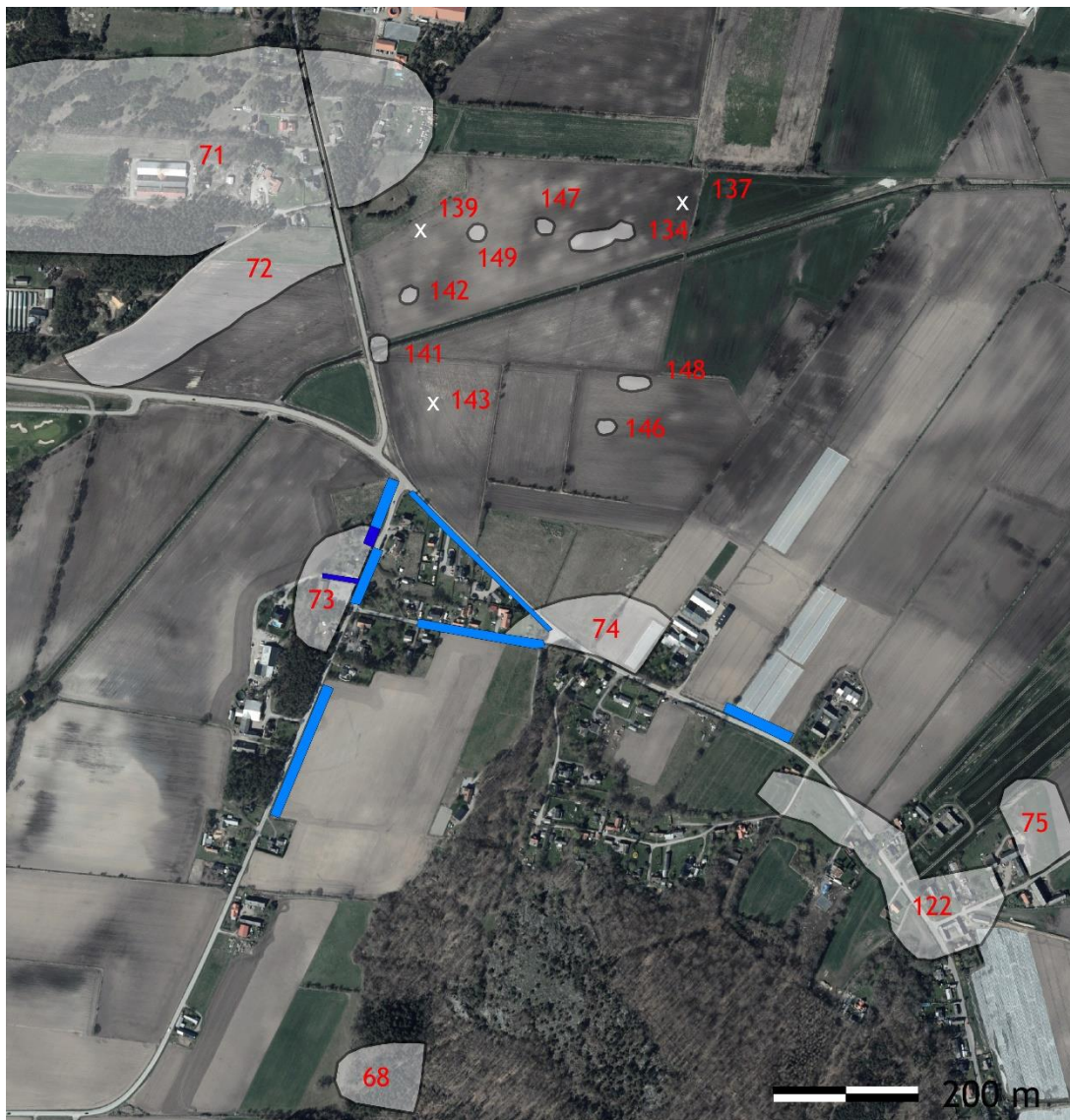
Topografi och fornlämningsbild

Naturmiljön inom Sölvesborgs kommun är av mycket varierat slag. Norr om staden ligger höglänta och blockbundna moränmarker med anknytning till Ryssberget. Invid denna terräng, och den numera utdikade sjön Vesan, vidtar låglänt, flack jordbruksmark. Listerlandet präglas av en fullåkersbygd, som närmast påminner om Kristianstadslätten. Längre ut mot kusten i väst och sydväst övergår

terrängen sedan i delvis kuperade flygsandsfält och stundtals omfattande strandvallsbildningar, till del kantade av blockbundna moränhöjder. Innanför dynområdet finns även sank mark, vilken utgör rester av ett tidigare omfattande, fossilt lagun och havsviksystem. Jordmånen på Listerlandet utgörs till stor del av sand men här finns även omfattande partier av morän (Henriksson 2004). Landskapet har format av ett komplext mönster av förhistoriska transgressioner och flygsandsdrift. På en plats kan sandflykt ha resulterat i att fyndnivåer överlagrats med flera meter sand. Samtidigt kan andra, närbelägna punkter hysa helt exponerade lägen med helt ytligt liggande anläggningar och artefakter. Beskrivningen av det nutida landskapet är således av ett begränsat värde för tolkningen av de förhistoriska boplatserna. Många av de boplatser som nu återfinns på höjder upp till 9 m ö h relaterade under förhistorisk tid till varierande strandlinjer (Björk et al. 2014:29–34).

Lister är en bygd rik på fornlämningar från alla perioder. För en beskrivning av lämningarna från brons- och järnålder hänvisas till den nyligen publicerade boken om Istagygravfältet (Björk m fl 2010). Eftersom lämningar från stenåldern dominerar den närmaste omgivningen kring undersökningsområdet kommer de beskrivas något mer ingående nedan.

De flesta stenålderslämningarna på Lister påträffades redan under 1900-talets första hälft i samband med inventeringar. Den stora Siretorpboplatsen (ca 2 km SSV om Mörby Backe) är förmodligen den, bland arkeologer, mest kända stenåldersboplatsen i Sverige. Undersökningarna av Siretorpsområdets inleddes strax efter sekelskiftet 1900, då ett flertal fyndinsamlingar och provgrävningar genomfördes på privat initiativ. Under några år på 1910-talet systematiseras undersökningarna genom arkeolog Knut Kjellmarks medverkan. Fram t.o.m. år 1915 beräknas drygt 450 m² ha grävts ut inom området. Kjellmark initierade sedan mer omfattande undersökningar under 1930-talets första hälft. Detta tredje skede blir det mest betydelsefulla och insatserna görs av honom själv samt av Axel Bagge. Under denna fas får man en klarare bild av de stratigrafiska förhållandena inom boplatserna samt inbördes förhållanden mellan olika arkeologiska kulturkontexter. Resultaten av undersökningarna som publicerades i monografin *Stenåldersboplatserna vid Siretorp i Blekinge* (Bagge & Kjellmark 1939) har haft stor betydelse för förståelsen av övergången mellan mesolitikum och neolitikum samt förhållandet mellan de mellan-neolitiska kulturgrupperna. Det bör dock noteras att pålitliga ¹⁴C-dateringar fortfarande saknas från Siretorpboplatsen (Berglund & Welinder 1972). Det har under de senaste decennierna utförts ett antal mindre stenåldersundersökningar på Lister (Henriksson 2004). I omedelbar anslutning till undersökningsområdena (figur 3 och tabell 2) har Raä 71 och 74 undersökts. Vid undersökningen av Raä 74 påträffades två hyddor som kunde dateras till tidig-neolitikum och ett omfattande fyndmaterial, huvudsakligen av flinta (Henriksson 2010). Undersökningen av Raä 71 resulterade i fynd och anläggningar från tidig- och mellan-neolitisk tid (Kjällquist & Kronberg 2014). Fornlämningar i anslutning till undersökningsområdena redovisas nedan i figur 3 och tabell 2.

Figur 3. Fornlämningar i anslutning till förundersökningsområdena (jmf tabell 2).

RAÄ	Anmärkning
68	Stenåldersboplats. Känd sedan 1920-talet. Fynd av keramik och flinta (Bagge & Kjellmark 1939)
71	Stenåldersboplats med fynd från mesolitikum och neolitikum, delundersökt (Bagge & Kjellmark 1939; Kjällquist & Kronberg 2014)
72	Stenåldersboplats. Känd sedan 1920-talet. Fynd av keramik och flinta (Bagge & Kjellmark 1939)
73	Stenåldersboplats. Känd sedan 1920-talet. Fynd av keramik och flinta (Bagge & Kjellmark 1939)
74	Stenåldersboplats. Känd sedan 1920-talet. Fynd av keramik och flinta. Delundersökt med datering till tidigneolitikum (Bagge & Kjellmark 1939; Henriksson 2009).
75	Stenåldersboplats. Känd sedan 1920-talet. Fynd av kermik och flinta (Bagge &

	Kjellmark 1939).
122	Mörby bytomt.
134	Boplats? Fynd av kraftigt brända avslag/ stycken/splitter av Kristianstadflinta, vitpatinerade och krackelerade
137	Fyndplats för större stycke Kristianstadflinta (cortex) samt spånliknande vitpatinerat avslag av sydsåkansk flinta.
139	Fynd av större avslag och samt spånfragment (?) av Kristianstadflinta, obetydligt patinerade.
141	Fyndplats. På ömse sidor dräneringsdike påträffades större flintavslag samt kärnrester av Kristianstadflinta. En flinta var vitpatinerad
142	Fyndplats. Inom angivet område påträffades avslag och splitter av Kristianstadflinta och sydsåkansk flinta, bl. a ett större spånliknande retuscherat avslag. Obetydligt patinerade
143	Fynd av större avslag samt splitter av Kristianstadflinta.
146	Boplats? Fynd av stora och grovt slagna stycken av Kristianstadflinta, samtliga något vitpatinerade, men obetydligt svallade. I gytterik matjord. Ca 50 meter stort område, koncentrerat till svaga förhöjningar
147	Boplats? Fynd av kraftigt brända avslag/ stycken/splitter av Kristianstadflinta, vitpatinerade och krackelerade
148	Fyndplats. Fynd av större splitter av Kristianstadflinta och något avslag av sydsåkansk flinta. Vissa av flintorna är vitpatinerade och brända
149	Boplats? Fynd av större flintavslag samt några mindre flintor, varav ett spånliknande avslag. Samtliga av Kristianstadflinta och svagt patinerade.

Tabell 2. Boplats utmärkta på figur 2, samtliga belägna i Mjällby socken.

Resultat

Område A

Inledning: Förundersökningen utfördes under december månad vilket medförde att omständigheterna inte var optimala. Inom yta A upptogs två schakt (B och C, se figur 4 och bilaga 1) med en sammanlagd längd av 156 meter och en yta av 277m². Schakten utvidgades då behov uppstod av att klarlägga de arkeologiska sammanhangen (figur 4 och 9). I schakten förekom ett delvis bevarat matjordslager under ploggången. I anslutning till grophusen (figur 4) var det bevarade lagret tämligen tunt (cirka 0,05 m). Höjden över havet varierade mellan 6 till 6,5 meter. Grophusen var belägna på en svag förhöjning. Ett representativt urval av anläggningarna grävdes (13 stycken) medelst grävslev och ritades (bilaga 2 och 3). Undersökningen av grophusen prioriterades och två profiler upptogs för att utreda dess mäktighet (figur 11 och bilaga 3).

Figur 4. De två schakten inom område A. Grophusen framkom vid utvidgningen i schakt B.

Anläggningar, fynd, prover och dateringar: Anläggningar förekom i båda schakten. Sammantaget inmättes, utöver de två grophusen, 8 härdar, 8 gropar och 47 stolphål (bilaga 1, 2 och 3). Vid undersökningen av anläggningarna, som utfördes under tidspress och i tilltagande mörker, var ambitionen att få kunskap om anläggningarnas allmänna karaktär och hur platsen påverkats av formationsprocesser. Vid avbaning och rensning konstaterades att det förekom ett antal anläggningar som karaktäriserades som mindre härdar med skörbrända stenar. Tolkningen var inte självklar, de kunde också vara stenskodda stolphål eller kanterna av kokgropar. Som framgår av figurerna 5, 6 och 7 var anläggningarna egentligen kraftiga stolphål vars övre delar var fyllda med skörbränd sten. De anläggningar som inmättes som H 8, 12, 14, 17, 18, 19 och 40 är sannolikt samtliga stenskodda

stolphål. De är därför i planer och anläggningstabell ändrade till stolphål med tillägg av en 1:a före numret, det vill säga S 18, S 122 osv. Som framgår av bilaga 1 och 3 fanns det ytterliga kraftiga stolphål inom området. Vid avbaning påträffades två mörkförningar (hus 500 och 51)(figur 9) som tolkades som neolitiska hyddor (figur 9, 11 och 12). Vid slutundersökningen visade de sig vara grophus från tidig vikingatid. Fyllningen var svart och bemängd med skärvsten. Vid rensning påträffades flinta, keramik, ben och en svinbete (fnr 44-49). Båda hyddorna var på olika sätt påverkade av recenta störningar. Genom hyddorna löpte en äldre vattenledning och i anslutning till denna fanns två nedgrävningar.

Kolprov togs från S 119 (figur 5, 6, 9 och 11 samt bilaga 3). Vedartsanalysen påvisade förekomst av kraftigt fragmenterat träkol av björk med antydning till röta i veden före det att den förkolnats (bilaga 5). Den större rektangulära härden A 122 (figur 8 och 9 samt bilaga 3) som karaktäriserades av skärvig sten delundersöktes och provtogs. Vedartsanalysen påvisade förekomst av björk samt två fragment av ek (bilaga 5). Prover från dessa anläggningar har ¹⁴C-daterats (bilaga 6). Vid den efterföljande arkeologiska undersökningen daterades också de båda grophusen A 500 och 501 (figur 11 och 12). Resultaten av samtliga dateringar återfinns i tabell 3 och figur 10. Dateringen av stolphålet S 119 är källkritiskt problematisk, sannolikt stammar den rötade björken inte från själva stolpen. Det förefaller mer sannolikt att kolet hamnat sekundärt i stolphålet. Sannolikt indikerar dateringen aktiviteter på platsen under folkvandringstid. Det behöver dock inte röra sig om boplatsaktiviteter. En alternativ tolkning är att kolet emanerar från röjning av platsen. Övriga dateringar är från källkritiskt bra kontexter och emanerar från anläggningar som direkt kan knytas till mänskliga aktiviteter. De visar samstämmigt på boplatsaktiviteter på platsen under tidig vikingatid.

Lab nr	¹⁴ C år BP	Anl	Material	Kal 1σ
LuS-11692	1195±40	SU A 501	Frö	770–880 e Kr
LuS-11693	1200±35	SU A 500	Frö	770–880 e Kr
Ua-52437	1204±42	FU H 122	Björk	770-890 e Kr
Ua-52441	1561±32	FU S 119	Björk	430-550 e Kr

Tabell 3. ¹⁴C-dateringar från område A. Dateringar märkta SU är från den senare utförda slutundersökningen av de båda grophusen.

Figur 5. Anläggning S 119 efter rensning då den tolkades som härd (Foto m O, Carl Persson).

Figur 6. Anläggning S 119 efter grävning. Av undersökningen framgick att anläggningen var ett stolphål som i övre delen fyllt med skärvig sten. Kol från fyllningen har daterats till 430-550 e Kr (kal 1 σ). (Foto m O, Carl Persson).

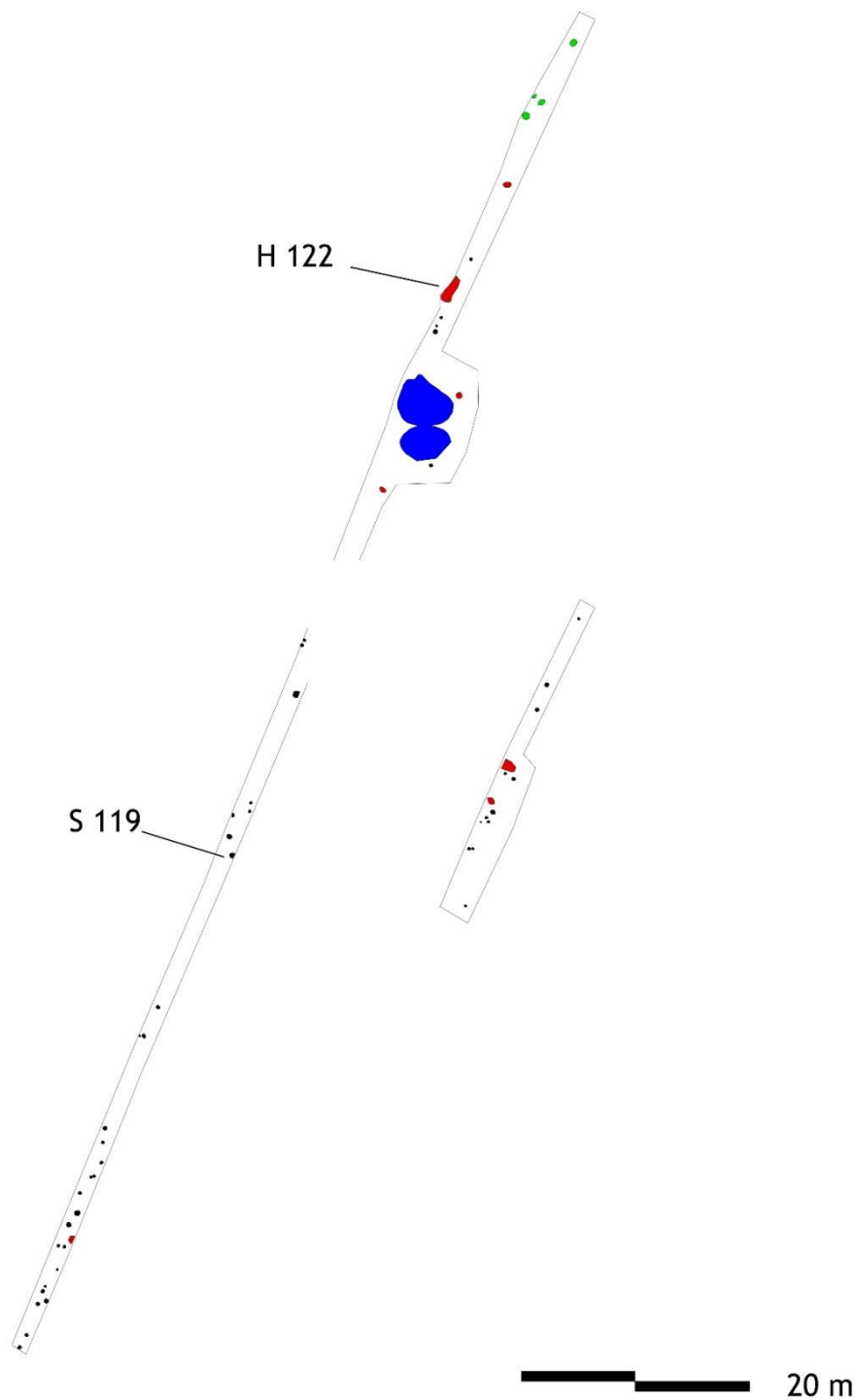

Figur 7. Också anläggning S 130 var ett stolphål vars övre del var fylld av skärnsten. I stolphålet kunde ett tydligt svart stolpantryck ses. (Foto m N, Carl Persson).

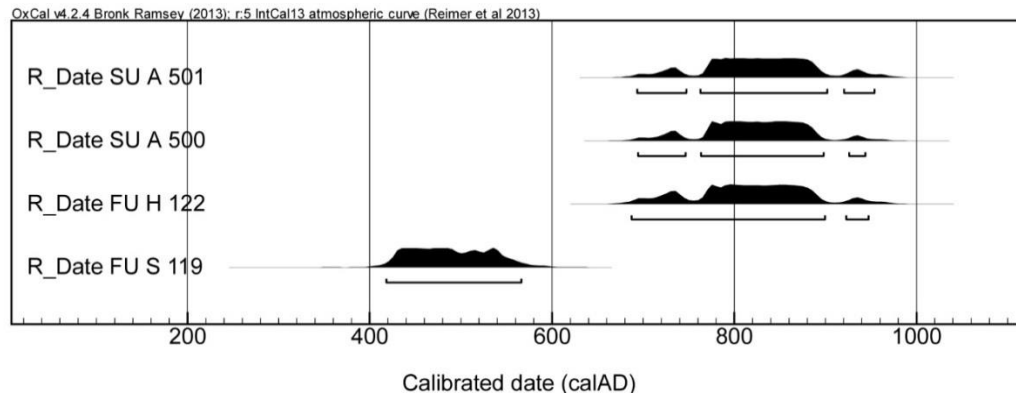

Figur 8. Anläggning H 122 som var en rektangulär härd undersöktes i det absolut sista dagsljuset på undersökningens sista dag. När en cirkulär ansamling av lera påträffades provtogs anläggningen och undersökningen avslutades. Anläggningen var en av få som karakteriserades av större mängder skörbränd sten. Vid rensning påträffades grov lerklining (fnr 42). Härden har daterat till 770-890 e Kr (kal 1σ). (Foto m V, Carl Persson).

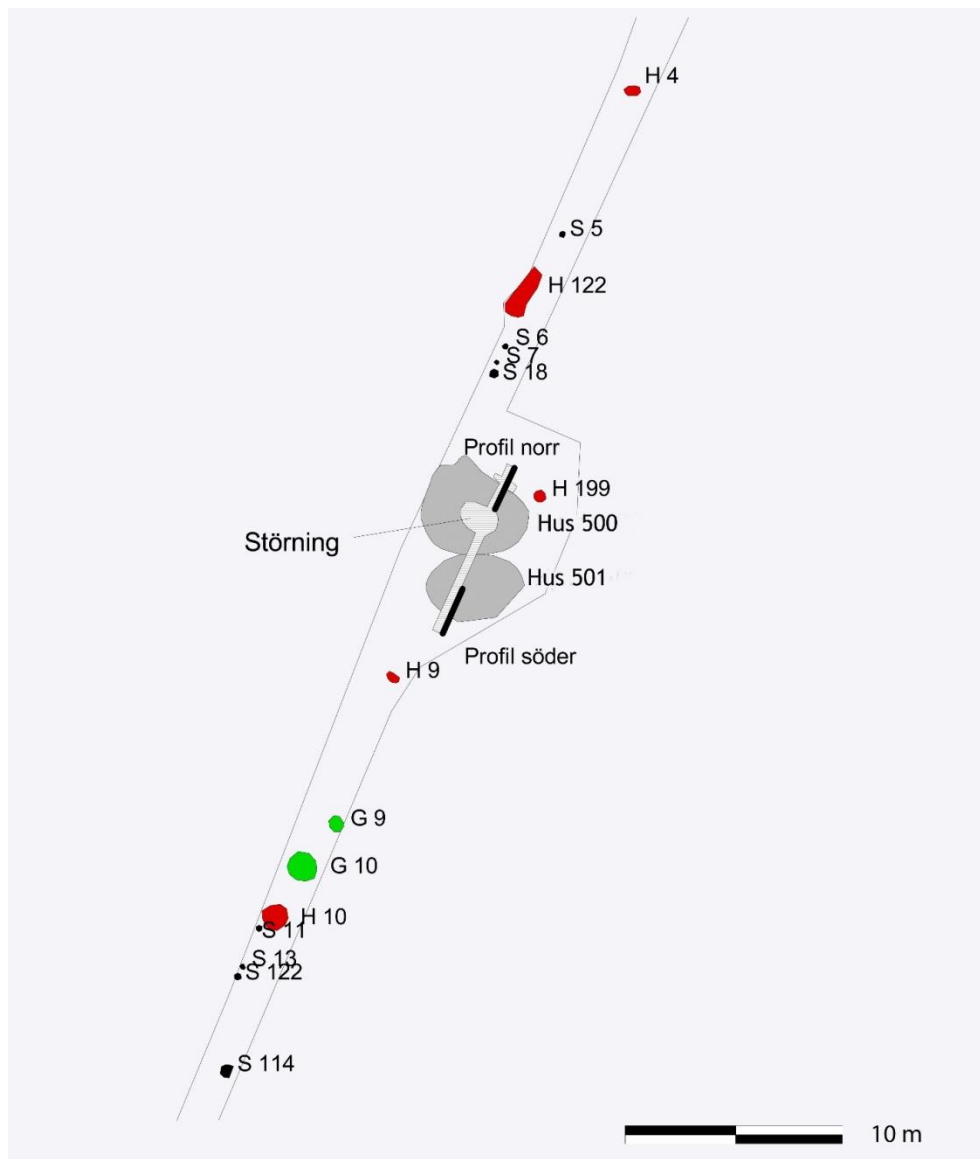

Figur 9. Planritning av schakten B och C (stolphål-svart, gropar-grön, härdar-röd och grophus-blå). De daterade anläggningarna markerade. En mer detaljerad beskrivning återfinns i bilaga 1.

Figur 10. Kalibrering av ^{14}C -dateringarna från område A.

Figur 11. Inmätning av grophus med tillhörande störningar och angränsande anläggningar. Profilritningar återfinns i bilaga 3. Grophusen har daterats till 770–880 e Kr (kal 1 σ).

Figur 12. Grophuset till höger (Hus 500) i bild var rundare än Hus 501. Av bilden framgår också tydligt hur de recenta störningarna påverkat anläggningen. (Foto m V, Carl Persson).

Tolkning och rekommendationer för fortsatta insatser. Slutundersökning av de två grophusen rekommenderades vilket efter beslut av länsstyrelsen utfördes i februari 2015. Angående den resterande ytan kan det konstateras att den karakteriserades av tydliga anläggningar och förhållandevis kraftiga stolphål. Vid undersökningen kunde det konstateras att skärvsten förekom i vissa stolphål och härdar samt i hyddorna. Mängden skärvsten var dock inte påtaglig i schaktet eller i profilväggarna. Sammantaget gav fynden och anläggningarna en bild av en omfattande boplats från järnålder där varierade aktiviteter utförts. Dessa antaganden bekräftades sedan av ¹⁴C-dateringar. Utifrån topografin och anläggningarnas spridning förefaller det mycket sannolikt att den undersökta ytan endast utgör en liten del av en betydligt större vikingatida boplats. Det finns i fyndmaterialet dock också flintfynd av stenålderskaraktär. Huvuddelen av flintorna är tydligt patinerade och svallade vilket tyder på att platsen under stenålder påverkats av havet. Några typologiskt signifikanta fynd påträffades ej. Vid samtal med Mikael Petersson (Sandviksvägen 23), som är en kunnig amatörarkeolog, framkom att man i åkern vid grophuset förr plockat stora mängder flinta. Möjligen är det så att plöjning under senare år skadat stenålderlämningarna i högre grad än järnålderlämningarna.

Område B

Inom område B upptogs ett 30 meter långt schakt (A) varvid 4 härdar påträffades (figur 13 och bilaga 7). Två av härdarna undersöktes medelst grävning med gräv-slev. Härdarna visade sig vara tämligen tunna och skadade av plöjning (bilaga 4). I härd 202 påträffades några bitar bränd lera/keramik och två flintavslag (fnr 6 och 7). Vid avbaning tillvaratogs också 6 keramikskärvor av förhistorisk karaktär (fnr 76) och 20 flintor (fnr 74 och 75) varav flertalet var svallade och patinerade. Ett av flintfyndet var ett spånfragment vilket tyder på aktiviteter på platsen under stenålder. Höjden över havet var cirka 10 meter. Till skillnad mot övriga platser som redovisas i föreliggande rapport påträffades ingen sand vid schaktningen. Istället återfanns en stenig morän direkt under matjordslagret. Några fortsatta antikvariska insatser rekommenderades inte.

Figur 13. Schakt i område B.

Område C

Inledning. Område C var smalt (ca 0,4 m) och beläget i ett dike med en mindre sluttning upp mot villatomter (figur 14). Vid undersökningen visade det sig att den nordvästra delen av sträckan vara störd av nedgrävda el- och teleledningar. Insatserna, utfördes istället på en ostörd yta i den sydöstra delen strax väster om Raä 74 på höjder mellan 6,2 och 7,5 meter över havet (figur 15 och 16). Eftersom endast en liten yta berördes av exploateringsföretaget och nästan hela området var stört av ledningar och dike föreföll det redan inledningsvist osannolikt att någon slutundersökning skulle komma att utföras. Av denna anledning inriktades förundersökningen på att undersöka förekomsten och karaktären av kulturlager. Ambitionen var att på detta sätt komplettera förundersökningen av område D. Vid undersökningen togs grässvål och matjord bort med traktorgrävare varefter kulturlagret grävdes med murslev.

Figur 14. Som framgår av bilden var huvuddelen av exploateringsområdet stört av dikesgrävning. I förgrunden R 4 där ett tydligt svart kulturlager kan ses. (Foto m NV, Carl Persson).

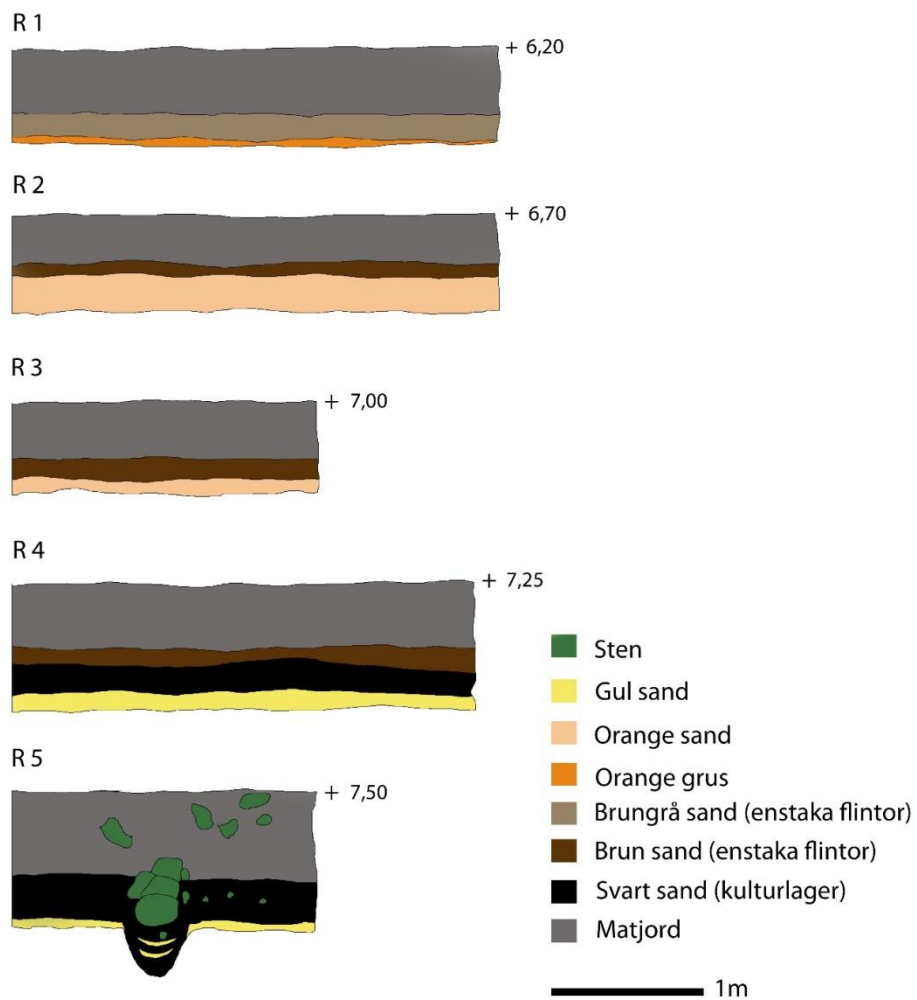
Figur 15. Område D och C med markering av schakt och provgropar.

Anläggningar kulturlager och fynd. I rutorna 4 och 5 kunde ett svart mycket fyndförande kulturlager med en överyta på mellan 7,00 och 6,65 dokumenteras (figur 16). I de tre rutorna längst åt NV (1–3) återfanns ett brunt/brungrått lager med enstaka patinerade och tydligt svallade flintor (ex fnr 15). Sannolikt var denna lagerbildning snarare en äldre matjordshorisont än ett kulturlager i egentlig mening. Vid undersökningen av R 4 kunde ett tydligt kulturlager dokumenteras (figur 14) och 33 avslag och tre kärnor av flinta med en sammanlagd vikt av 714 g tillvaratogs. Två av flintorna var av sydsandinavisk typ. Ett mindre antal var tydligt patinerade och något svallade (ex fnr 30-32). Det påträffades också en bit ben och en keramikskärva (bilaga 4). Det fyndförande lagret hade en mäktighet av cirka 0,15 meter. Undersökningen i anslutning till profilen R 5 resulterade i fynd av totalt 110 flintor med en vikt av 1379 gram. Råmaterialet dominerades av Kristianstadsflinta, det fanns dock också 6 bitar av sydsandinavisk typ. Samtliga

fynd förutom 5 polygonala kärnor och ett spån bestod av avslag. Det påträffades också 5 bergartsavslag och 7 keramikärvor samt en bit slagg. En skärva var ett mynningsfragment dekorerat med dubbla instick (fnr 25). Kulturlagret i R 5 hade en mäktighet av cirka 0,3 meter och var betydligt ”fetare” än det som påträffades i R 4. Flintorna i lagret var färgade av det omgivande lagret och det var svårt att rengöra dem genom tvättning i varmt vatten. Vid undersökningen av R 5 framkom en nedgrävd stenkonstruktion (figur 16 och 17). Under stenarna hade en ränna grävts som fyllt igen av samma material som det omgivande kulturlagret. På ömse sidor om konstruktionen hade kulturlagret något olika karaktär. Väster om konstruktionen var kulturlagret betydligt kompaktare och karaktäriserades av tydligt färre fynd av flinta, det var inom denna yta som keramiken påträffades.

Tolkning och rekommendationer för fortsatta insatser. Förundersökningen påvisade förekomsten av ett mäktigt kulturlager i områdets östra del (R 4-5). Kulturlagret var avsatt på ett ljust sandigt lager som sannolikt bildats av littorinatransgressionen. Lagret var närmast identiskt med det som påträffades i område D (se nedan), Lagret hör sannolikt samman med Raä 73 där två hyddor undersökts och daterats till tidigneolitisk tid (Henriksson 2010). Det tillvaratagna flintmaterialet har stora likheter med fynden från denna undersökning. Det förefaller sannolikt att förundersökningen berörde en liten del av en stor boplats från tidigneolitisk tid som karaktäriseras av svarta kulturlager och stora mängder fynd av flinta. Anläggningen i R 5 är på grund av den begränsade undersökningsytan svårtolkad. Eftersom tolkningen endast kan utgå från profilen går det inte att klarlägga om det rör sig om en stenfylld ränna eller stolphål i en stenbemängd nedgrävning. Vid en nyligen utförd undersökning i Ljungaviken (Raä 71, Mjällby sn) påträffades flera stenfyllda nedgrävningar med stolphål som daterats till tidigneolitisk tid. Anläggningen i R 5 uppvisar stora likheter med flera av dessa anläggningar. De undersökta anläggningarna i Ljungaviken kunde inte ges någon definitiv tolkning. Rituella fasadanläggningar och möjliga gravar nämns i rapporten som möjliga funktioner (Kjällquist & Kronberg 2014). Med tanke på kulturlagrets stora utbredning och strandnära läge samt de talrika spåren av vardagliga aktiviteter förefaller det rimligt att anläggningen bör förstås i ett vardagligt sammanhang. Vad denna funktion är går inte på grund av de aktuella omständigheterna att avgöra. På grund av den begränsade undersökningsytan och de talrika störningarna rekommenderades inte några ytterligare antikvariska insatser på platsen.

Figur 16. Profiliritningar från R1-5.

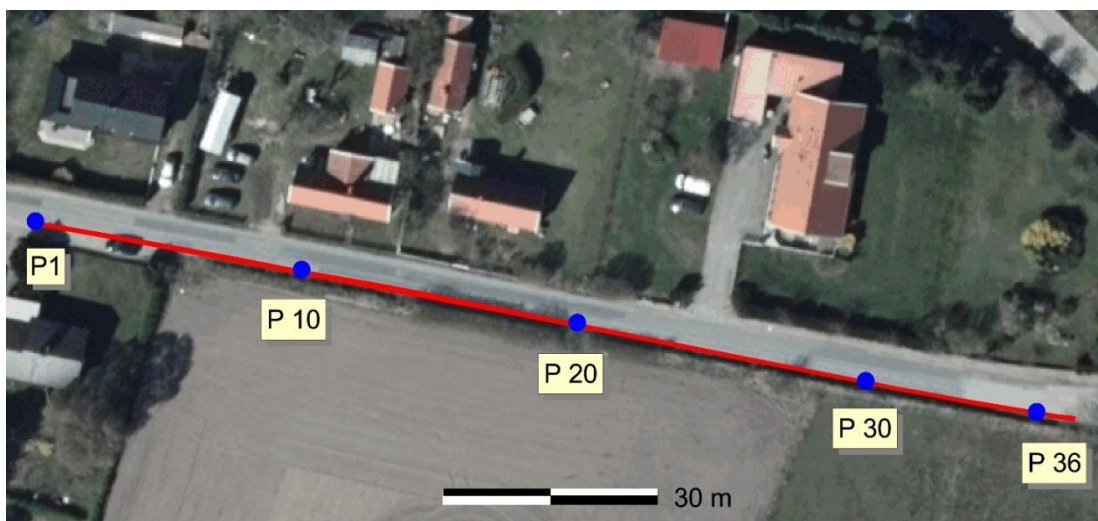
Figur 17. Nedgrävning i R 5, Man kan notera det mäktiga svarta kulturlagret.

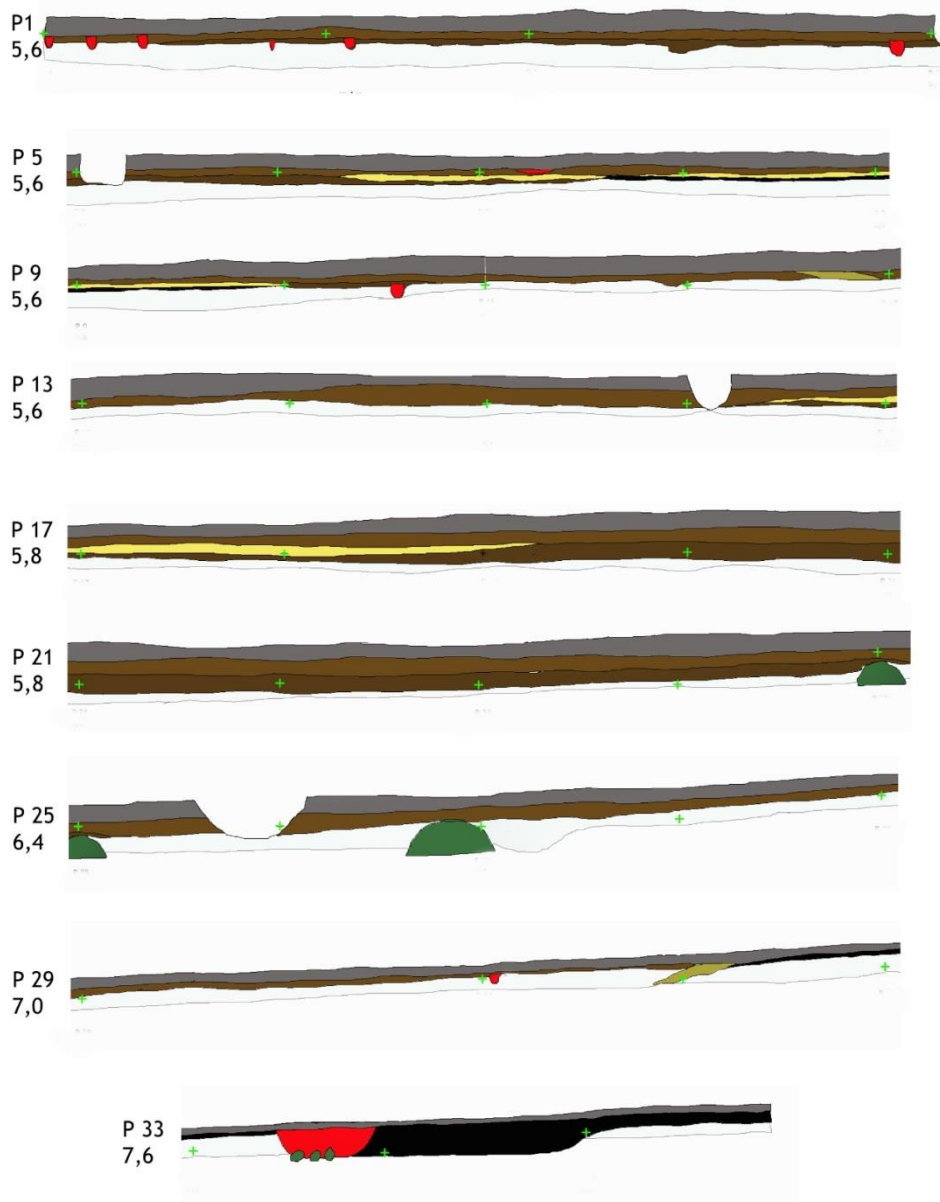
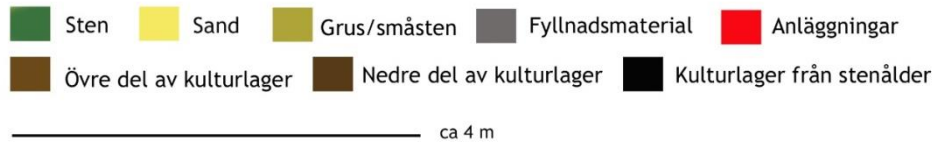
Område D

Inledning. Av tidigare undersökningar, fornlämningsbilden och efterundersökningen av en framschaktad yta i Bygdegårdsvägens västra del var det redan från början klart att omfattande lämningar från vikingatid och stenåldern kunde förväntas inom förundersökningsområdet. Hela undersökningsområdet var beläget under befintlig väg mitt i Siretorps samhälle vilket begränsade de möjliga metodvalen (figur 15). Förundersökningen genomfördes genom att ett 0,5 meter brett schakt grävdes och dokumenterades längs den södra delen av Bygdegårdsvägen (figur 15 och 18). Det prioriterade syftet med förundersökningarna var att separera lämningar från olika tider och öka förståelsen av platsens stratigrafi.

Anläggningar kulturlager och fynd. Beskrivningen nedan relaterar till den upptagna profilen (figur 18 och 19). I den västra delen av profilen förekom stolphål och mindre anläggningar som bedömdes vara från järnålder. Ett tydligt separerat, sannolikt mesolitiskt, fyndförande lager återfinns mellan profilpunkterna 8 – 10. I den östra delen av profilen (P 29 – 32) kan man tydligt se att havet på en nivå strax nedanför transgressionsmaximum eroderat fram morän och block. I detta område är det mörka kulturlagret av liten mäktighet men nedanför (väster om) strandhaksbildningen blir lagret allt mäktigare för att där nå en maximal mäktighet av cirka 0,8 meter (P 19 – 24). Ovanför strandhaket återfinns en dynliknande bildning som sannolikt skapats av transgressionsmaximum (P 32 -35). På denna sand finns ett mäktigt och mycket fyndrikt kulturlager från stenålder. Sannolikt är detta lager detsamma som dokumenterades i R 5 i område C och som återfinns på Raä 73. I sanden fanns en nedgrävning med svart sotig fyllning (P 34-36) som bedömdes vara en hydda (figur 20). I nedgrävningen påträffades vid rensning rikligt med flintavslag samt en tvärpil tillverkad av sydvästskandinavisk flinta (fnr 5). Höjden över havet och fynden gör att kulturlagret och hyddan sannolikt kan dateras till tidigneolitikum.

Figur 18. Det smala schaktet upptogs i kanten av vägen. Punkterna refererar till profilritningen i figur 19.

Figur 19. Profilirtning mot norr i det upptagna schaktet (jmr figur 18).

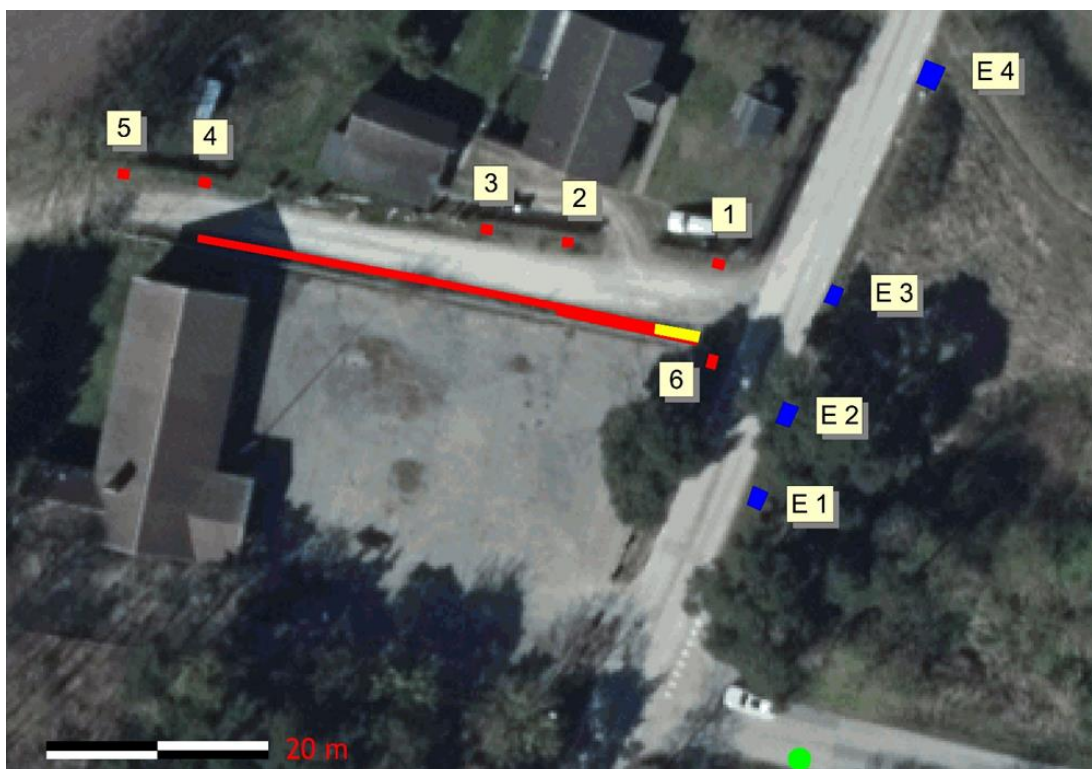
Figur 20. I den östra delen av schaktet påträffades en nedgrävning som tolkats som en hydda. (Foto m O, Carl Persson).

Tolkning och rekommendationer för fortsatta insatser. Förundersökningen påvisade en komplex stratigrafi med välbevarade fyndförande lager från mesolitikum, tidigneolitikum och järnålder. Fortsatta antikvariska insatser rekommenderades och området slutundersöktes under hösten 2015.

Område H och E

Inledning. Områdena H och E var i sin helhet belägna under befintlig vägbanan. Förundersökningarnas huvudsakliga ambition var att klarlägga huruvida det fanns bevarade fyndförande lager under vägbanan. Avsikten var också att samla ett representativt fyndmaterial och ge lagren en sannolik datering. Eftersom områdena var belägna under vägen utfördes de arkeologiska insatserna i omedelbar anslutning till väggkanten. Insatserna försvårades av förekomsten nedlagda ledningar och det faktum vägen kantades av villatomter. Av dessa orsaker var de arkeologiska insatserna ytmässigt begränsade och inriktade på att klarlägga principiellt viktiga förhållande. Belägenheten för schakt och provgropar framgår av figur 21.

Figur 21. Provgropar och schakt i område i område H markerat med rött. Kulturlager/hyddas schakt markerat med gult. Provgropar i område E markerat med blått. Det två lager som daterats och återfinns i figur 24 är markerat med grön punkt.

Anläggningar, kulturlager, fynd och dateringar. Vid förundersökningen av område H var den ursprungliga ambitionen att genom grävning med liten skopa skapa en sammanhängande profil i väst/östlig riktning längs med den befintliga grusvägens södra kant (figur 21). Förhoppningen var att en sådan profil skulle klarlägga förhållandet mellan olika boplatslager och eventuella utkastlager. Vid grävning av schaktet visade det sig dock att den nedre delen av slutningen var störd av nedgrävda ledningar. Möjligen fanns där också massor som använts för att fylla igen ett äldre grustag. Det kunde dock konstateras att det i den övre delen av slutningen fanns ett fyndförande kulturlager med en höjd av cirka 5,6 möh (gul markering i figur 21). För att undersöka huruvida kulturlagret skadats av befintlig väg grävdes en ruta (6 i figur 21) varvid det kunde konstateras att vägen inte skadat kulturlagret. För att undersöka kulturlagrets fyndinnehåll och utbredning grävdes fem rutor (1-5) norr om grusvägen som löpte i öst/västlig riktning. I grop 1 påträffades rikligt med flinta i ett kulturlager på en höjd av cirka 5,7 meter. I provgropen 2 påträffades mindre mängder flinta på en höjd av cirka 5,5 m ö h. Provgrop 3 (5,3 m ö h) karaktäriserades av små mängder flinta i ett mörkt lager. I de två västligaste rutorna påträffades enstaka flintor i ett upptill 0,2 meter mäktigt brunt lager på en höjd av cirka 4,2–4,5 m ö h. Till skillnad gentemot de ovan beskrivna provgroparna var flintorna ofta svallade och patinerade. Det förefaller

sannolikt att kulturlagret på dessa nivåer skapats av erosion/utsvallning av äldre kulturlager eller genom utkast från en högre belägen boplatsyta

Vad det gäller undersökningen av område E kan det noteras att ledningar var nedlagda i anslutning till vägen vilket försvårade undersökningen. För att undersöka bevaringsförhållandena grävdes fyra provgropar bredvid vägen. De två gropar (1 och 2) som grävdes längst åt söder, var störda av en nedlagd teleledning. Förekomsten av ett bevarat kulturlager kunde dock beläggas, överdelen av lagret inmättes till cirka 5.35 möh. Den nordligaste provgropen (4) lades på en plats som var helt störd av ledningsdragning. Provgrop 3 visade sig dock vara lämplig för att klarlägga bevarandeförhållanden och stratigrafi (figur 21 och 22). Vid grävning av en yta på cirka 1,45 X 0,6 meter kunde det konstateras att det fyndförande lagret var helt oskadat av vägen. Mellan vägbeläggningen och kulturlagret återfanns en äldre odlingshorisont med en mäktighet av cirka 0,15 meter. Under detta lager återfanns ett cirka 0,15 m mäktigt svart fyndförande lager. I lagret påträffades rikligt med flinta samt en stor skärva keramik från gropkeramisk kultur (fnr 50) (figur 23). I anslutning till keramikskärvan togs ett jordprov (M i figur 23) där träkol av ek och tall påträffades (bilaga 5). Under det fyndförande lagret fanns ett brunt fyndfattigt lager. Underst återfanns ett svart måttligt fyndförande lager. (figur 22). Då provgropen upptogs på en svag förhöjning, föreföll det sannolikt att även andra sträckor under vägen var välbevarade.

Av förundersökningen framgick att det fanns en tydlig stratigrafi på platsen. Stratigrafin var tydlig i provgropen 3 från vilken en datering med syfte att tidsbestämma det gropkeramiska lagret utfördes (figur 22 och 25 samt tabell 4). En ännu tydligare stratigrafi dokumenterades vid den arkeologiska efterundersökningen av den västra delen av Bygdegårdsvägen (figur 21). På denna plats återfanns två svarta och fyndförande lager som separerades av ett ljust sandlager (figur 24). Det förefaller sannolikt att denna lagerbildning är densamma som den som dokumenterades i provgrop 3, dock utan förekomsten av ett tydligt gropkeramiskt lager. För att klarlägga dateringen av de olika lagren daterades kol från de två lagerna från västra delen av Bygdegårdsvägen (tabell 4). Som framgår av figur 25 var båda lagren från mellanmesolitisk tid. Också det övre lagret i provgrop 3 var från mellanmesolitisk tid. Det förefaller således klarlagt att det finns två, åtminstone delvis bevarade, mellanmesolitiska lager inom området som är avsatta med en tidsskillnad på cirka 600 år. Omedelbart på det övre mesolitiska lagret återfanns ett tunt lager från mellanneolitisk tid.

Tolkning och rekommendationer för fortsatta insatser. Omfattande kulturlager från mesolitisk och mellanneolitisk tid kunde beläggas. Sannolikt finns det också spår från andra tidsperioder inom området. Fortsatta antikvariska insatser rekommenderades och området har slutundersökts under vintern 2016.

Figur 22. I provgruppen 3 kunde en tvådelad stratigrafi dokumenteras. De två lagerna separeras av en tunn brun horisont. Keramikfyndet är markerat med K och det daterade kolprovet med M. Träkol från tall daterades till 5050-4940 f Kr (1σ) vilket stämmer väl med dateringen av det övre lagret i den västra delen av Bygdegårdsvägen. Trots närheten till keramikfyndet daterade alltså inte provet aktiviteter under mellanneolitisk tid utan istället det övre mesolitiska kulturlagret. (foto mot V: Carl Persson).

Figur 23. I den övre delen av det övre svarta kulturlagret påträffades en stor skärva GRK keramik (jmf figur 22). (foto: Carl Persson).

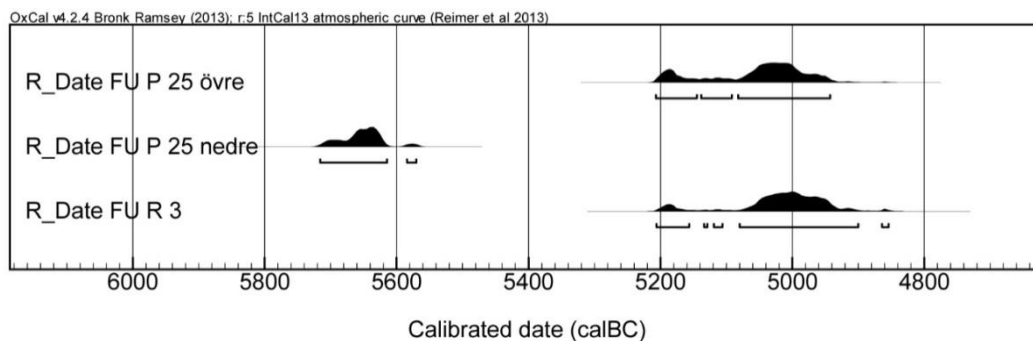

Figur 24. I den västra delen av Bygdegårdsvägen kunde en tvådelad kulturlagerbildning dokumenteras. Fotoplatsen markerad med grön punkt i figur 21. Uppdelningen i två mörka lager med en mellanliggande sandhorisont kunde även ses i provgruppen 3 (figur 22) och i område G (figur 31). De båda svarta lagren (P 25 övre och nedre) ^{14}C -daterades till mellanmesolitisk tid. (foto mot S: Carl Persson).

Lab nr	^{14}C år BP	Anl	Material	Kal 1σ
Ua-52438	6745±36	P 25 övre	Hassel	5675-5620 f Kr
Ua-52439	6110±35	P 25 nedre	Ek	5070-4960 f Kr
Ua-52440	6090±35	Provgrop 3	tall	5050-4940 f Kr

Tabell 4. ^{14}C -dateringar från område E och västra delen av Bygdegårdsvägen.

Figur 25. Kalibrerade ^{14}C -dateringar från område E och västra delen av Bygdegårdsvägen.

Område F och G

Inledning. Förundersökningsytorna var belägna i en åker (G) och under en asfalterad plan utanför en mindre industri (F) (figur 26). Område F låg inom Raä 73, Mjällby sn (figur 3). Område G låg i en sluttning mot norr, höjden varierade från cirka 4,2 till 2,6 möh. Undersökningen av område G utfördes genom avbaning av matjorden. Efter att matjorden tagits bort grävdes ett schakt i den västliga delen där cirka 0,15 meter sand togs bort. Avsikten var att klarlägga om anläggningar fanns under sanden eller om de var urlakade och därför inte synliga direkt under matjorden. Ett djupare schakt grävdes i den östra kanten för att klarlägga stratigrafin. Vid undersökningen av område F kunde omfattande störningar konstateras varför insatserna koncentrerades till att beskriva stratigrafin med målet att relatera den till område G.

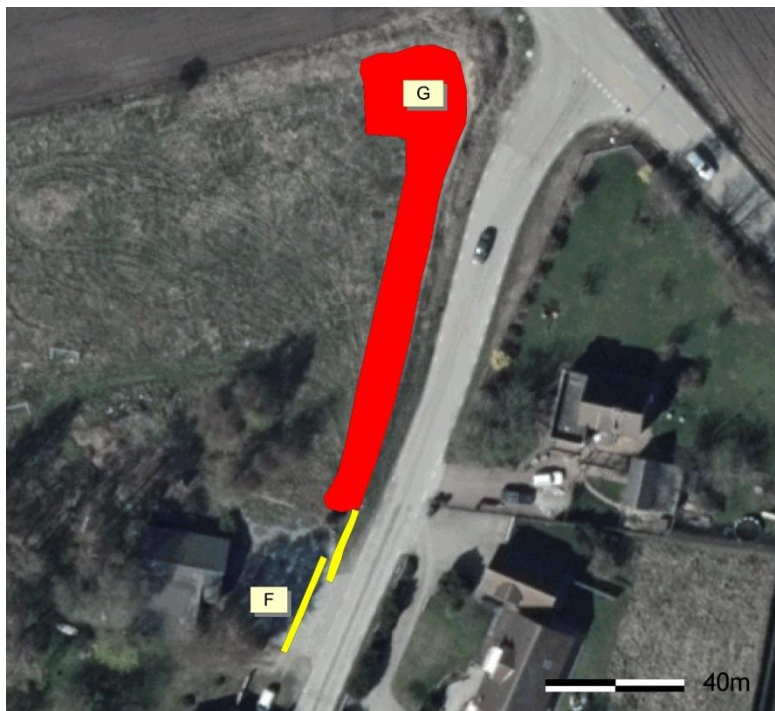
Anläggningar, kulturlager och fynd. En metalldetektering efter avbaning av område G resulterade i fyra metallfynd (fnr 58-61). En bronssmälta är sannolikt av förhistoriskt ursprung. Efter avbaning av område G kunde det konstateras att spridda flintor (ofta svallade och patinerade) och skörbrända stenar försvann i den övre delen av sluttningen. Några tydliga anläggningar kunde dock inte ses. Vid grävning av det något djupare schaktet i den västra delen framkom fyra cirkulära härdar (A 5-8) som delundersöktes (figur 27). De högst upp i sluttningen var större och mer kolbemängda, möjligen beroende på att de lägre liggande härdarna i högre grad varit strandnära och påverkats av vatten. Då den underliggande sanden var mycket genomsläpplig och lättflyktig är det svårt att avgöra om de var översandade eller om de var urlakade. Genom den profil som upprättades i den östra kanten kunde det konstateras att det under ploggången återfanns ett tunt fyndförande lager under matjorden. Lagret sträckte sig från områdets södra del till A5. Förekomsten av detta lager sammanföll således med spridningen av anläggningar. Sannolikt hör de ovan beskrivna härdarna till detta lager. I det östra schaktet påträffades en cirkulär färgning A 2 (figur 27 och 28). En mindre del grävdes och det kunde konstateras att anläggningen var flatbottnad med ett djup av cirka 0,4 meter. I fyllningen återfanns bränd flinta (fnr 63) och en större flat sten. Också en fragmentarisk tångespets påträffades i den övre delen av fyllningen (fnr 62), den var dock tydligt svallad och patinerad varför det är

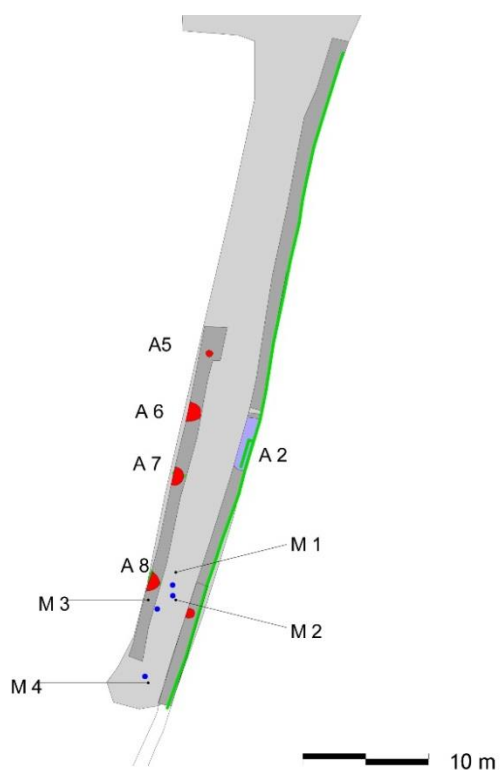
osäkert om den har något direkt samband med anläggningen. A 2 har tolkats som en hydda eller ett grophus. Längre ned i sluttningen återfanns ett dränerat torvlagert under ploggången. Under ytterligare sand påträffades gyttja eller nedbruten vass. Bevarandeförhållandena bedömdes vara tämligen dåliga. Av praktiska och säkerhetsmässiga skäl var det omöjligt att undersöka eventuella djupare liggande gyttjelager.

I den södra delen av område G återfanns ett mörkt fyndförande lager med en höjd av cirka 4,0 möh som överlagrades av sand (figur 29 och 31). Lagret karaktäriserades av tämligen stora mängder kol och enstaka skärvstenar. Härdarna som mättes in och återfinns i figur 29 var tämligen diffusa och kan närmast beskrivas som ansamlingar av skärvsten. De kan lika gärna vara skärvsten som dumpats som egentliga härdar. Fynden av flinta var av en allmän stenålderskaraktär och i den understa delen av lagret oftast osvallade och ej patinerade, vilket tyder på goda bevaringsförhållanden. Vid undersökningen av område F kunde det konstateras att lagret även återfanns inom de få oskadade ytorna. Att lagret var tämligen välbevarat och i liten grad påverkat av svallning bekräftades av en mindre yta som handgrävdes i område F (figur 29 och 30). Vid grävningen påträffades en liten välbevarad härd och osvallad flinta utan patinering. Eftersom de undersökta ytorna inom område F var så små är det svårt att beskriva andra arkeologiska kontexter än det undre lagret. Vid handgrävning noterades dock små bitar bränd lera i det övre mörka lagret (figur 30). Detta förhållande antyder aktiviteter på platsen under en senare period.

Tolkning och rekommendationer för fortsatta insatser. Vid förundersökningen kunde spår av aktiviteter från minst två förhistoriska perioder beläggas. I sluttningen påträffades en sannolik hydda och ett antal härdar under matjordslagret. Några daterande fynd gjordes ej men om lämningarna varit strandnära är en datering till senneolitikum/bronsålder sannolik. Med de senare utförda dateringarna från område E i åtanke är det dock inte omöjligt att även det övre lagret har ett mesolitiskt fyndinnehåll. I det undre mörka lagret påträffades slagen flinta och skörbränd sten. Grundat på likheten med andra fyndkontexter i närheten är en datering till mellanmesolitikum trolig. Fortsatta antikvariska insatser rekommenderades och områdena undersöktes under hösten 2015.

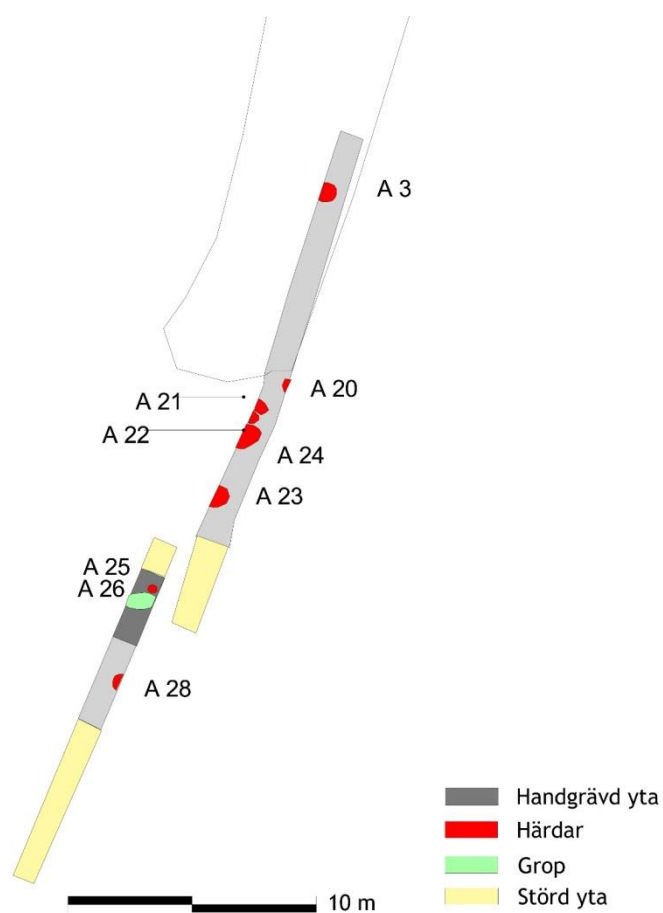
Figur 26. Grävda schakt inom område F och G.

Figur 27. Den avbanade ytan inom område G. Den mörkare färgningen visar de områden som schaktats djupare. Den gröna linjen markerar den profil som upprättats. Anläggningarna är från det övre lager som påträffades under ploggången. A 2 är en sannolik hydda/grophus, övriga anläggningar är bårdar. Fynd från metalldetektering markerade med blå prickar.

Figur 28. A 2 som tolkats som en hydda eller ett grophus.

Figur 29. Planritning över område F och det undre lagret i område G.

Figur 30, Handgrävd yta i område F (jmf figur 29). I rutan vid måttstocken kan den understa delen av det mörka lagret ses. Stenarna är från härden A 25. Flintfynden från denna nivå var osvallade och ej patinerade vilket tillsammans med härden antyder goda bevaringsförhållanden. I den övre rutan påträffades små bitar bränd lera vilket tyder på senare aktiviteter på platsen.

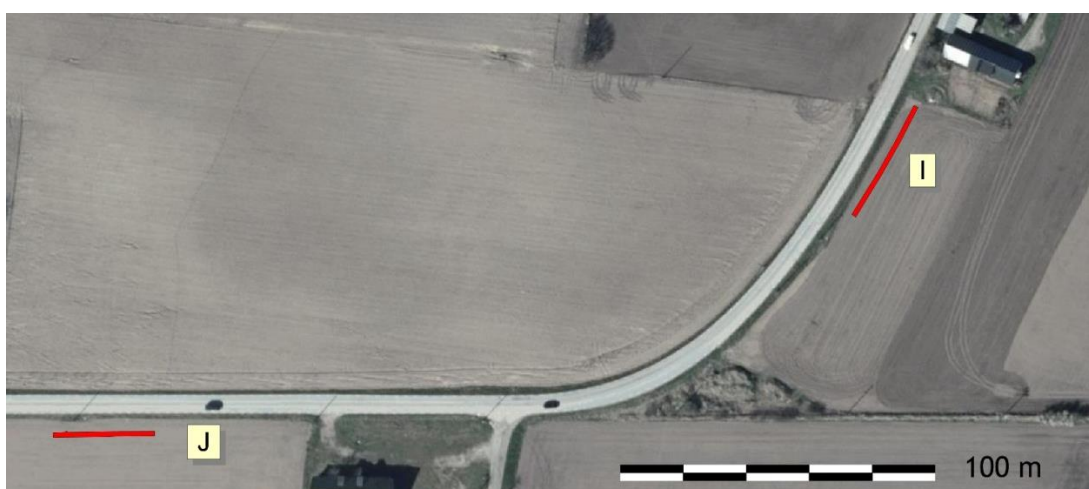

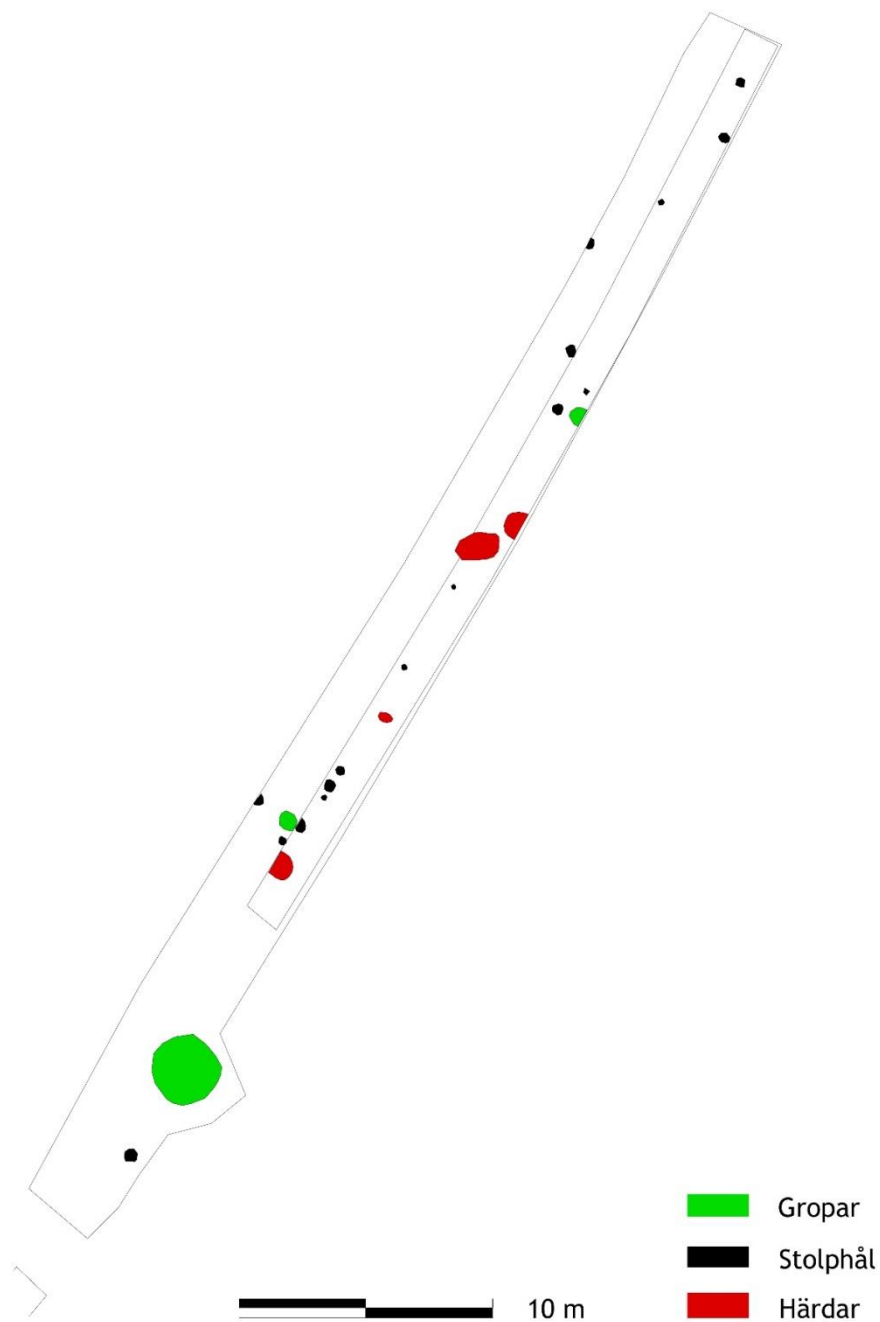
Figur 31. Undre lager vid skalstock (vid A 23, jmf figur 29). Detta lager överlagras av sand. Ovan sandlagret återfinns det lager som undersöktes i sluttningen (jmf figur 27). Härdarna i detta undre mörka lager var diffusa och karaktäriserades av förekomsten av kolbitar och spridda skörbrända stenar. Man kan notera lagrens principiella likhet med resultaten från område E (jmf figur 22 och 24).

Område I och J

Vid förundersökningen av område J framkom inga resultat som kunde klarlägga den vid utredningen påträffade anläggningens funktion varför inga fortsatta antikvariska insatser rekommenderades. Under förundersökningen av område I schaktades, på grund av ett missförstånd, hela området bort efter inmätning. Av figur 33 framgår att det fanns ett varierat anläggningsbestånd inom ytan. Sannolikt utgjorde ytan en del av en större boplats från brons- eller järnåldern. Några fortsatta antikvariska insatser förordades inte eftersom boplatsen schaktats bort.

Figur 32. Område I och J.

Figur 33 Schakt och anläggningar från område I. I det större schaktet kan utredningsschaktet ses. Tyvärr schaktades hela området bort efter inmätning.

Sammanfattning

De arkeologiska förundersökningarna i i anslutning till Mörby backe har resulterat rika fynd från flera förhistoriska perioder. Mäktiga, sannolikt tidigneolitiska, kulturlager har påträffats i områdena C och D. Kulturlagren bör sättas i samband med Raä 73 där hyddor från tidigneolitisk tid tidigare undersökts. I område E och H påträffades två kulturlager från mellanneolitisk tid och fynd från gropkeramisk

kultur. Kulturlager med en sannolik datering till mesolitisk tid påträffades också i områdena D, G och F. Tydliga spår från en vikingatida bebyggelse påträffades i den västra delen av område D och i område A. Sannolikt finns det spår av vikingatida bebyggelse i hela Mörby Backe. Fortsatta undersökningar rekommenderades inte för i områdena B, C, I och J. För områdena A, D, E, G, F och H rekommenderades fortsatta arkeologiska undersökningar vilka har utförts under 2015/16.

Figurförteckning

- Figur 1. Mörby backe markerat på Översiktskartan.
Figur 2. Områden där arkeologiska förundersökningar utförts utsatta på fastighetskartan.
Figur 3. Fornlämningar i anslutning till förundersökningsområdena utsatta på ortofoto.
Figur 4. De två schakten inom område A utsatta på ortofoto.
Figur 5. Foto av anläggning S 119 innan grävning.
Figur 6. Foto av anläggning efter grävning.
Figur 7. Foto av anläggning S 130.
Figur 8. Foto av anläggning H 122, rektangulär härd.
Figur 9. Planritning av schakten B och C i område A.
Figur 10. Kalibrering av dateringar från område A.
Figur 11. Planritning av grophus med tillhörande störningar och angränsande anläggningar.
Figur 12. Foto av de två grophusen i område A.
Figur 13. Schakt i område B på ortofoto.
Figur 14. Översiktsfoto område C med R 4 i förgrunden.
Figur 15. Område D och C utsatta på ortofoto.
Figur 16. Profilritningar från R1-5, område C.
Figur 17. Foto på nedgrävning i R 5, område C.
Figur 18. Schakt i område D utsatta på ortofoto.
Figur 19. Profilritning från schaktet i område D.
Figur 20. Foto av nedgrävning, område D.
Figur 21. Provgropar och schakt i område i områdena H och E utsatta på ortofoto.
Figur 22. Foto av profil i P 3, område E.
Figur 23. Foto av GRK-skärva från P 3, område E.
Figur 24. Foto av profil i västra delen av Byggdegårdsvägen.
Figur 25. Kalibrering av dateringar från område E.
Figur 26. Grävda schakt inom område F och G utsatta på ortofoto.
Figur 27. Planritning av den avbanade ytan inom område G.
Figur 28. Foto av A 2, område G.
Figur 29. Planritning över område F och det undre lagret i område G.
Figur 30. Foto av handgrävd yta i område F.
Figur 31. Foto av undre lager i område F.

Figur 32. Område I och J utsatta på ortofoto.

Figur 33 Planritning över schakt och anläggningar i område I.

Tabell 1. Sammanfattning av de olika förundersökningsinsatserna.

Tabell 2. Boplatser utmärkta i anslutning till förundersökningsplatserna.

Tabell 3. ¹⁴C-dateringar från område A

Tabell 4. ¹⁴C-dateringar från område E och västra delen av Bygdegårdsvägen.

Bilagor (förteckning)

Bilaga 1. Schakt och anläggningar i område A

Bilaga 2. Anläggningslista område A och B

Bilaga 3. Profilritningar område A och B.

Bilaga 4. Schakt och anläggningar i område B.

Bilaga 5. Vedartsanalys.

Bilaga 6. Dateringsattest.

Bilaga 7. Fyndlista.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr:	se tabell 1
Blekinge museum dnr:	140-0040-12
Undersökningstid:	se tabell 1
Personal:	Carl Persson, Arwo Pajusi och Bo Knarrström
Läge:	Blad 3E2f NV och 62E1hS
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn:	N 6210030, E 475926
Dokumentation:	Mätdata och digitala fotografier förvaras på Blekinge museum.
Fynd:	Blm 28799:1–73
Kartanvändning: LMV	Ärende i 2014/00931, ©LMV 2015.

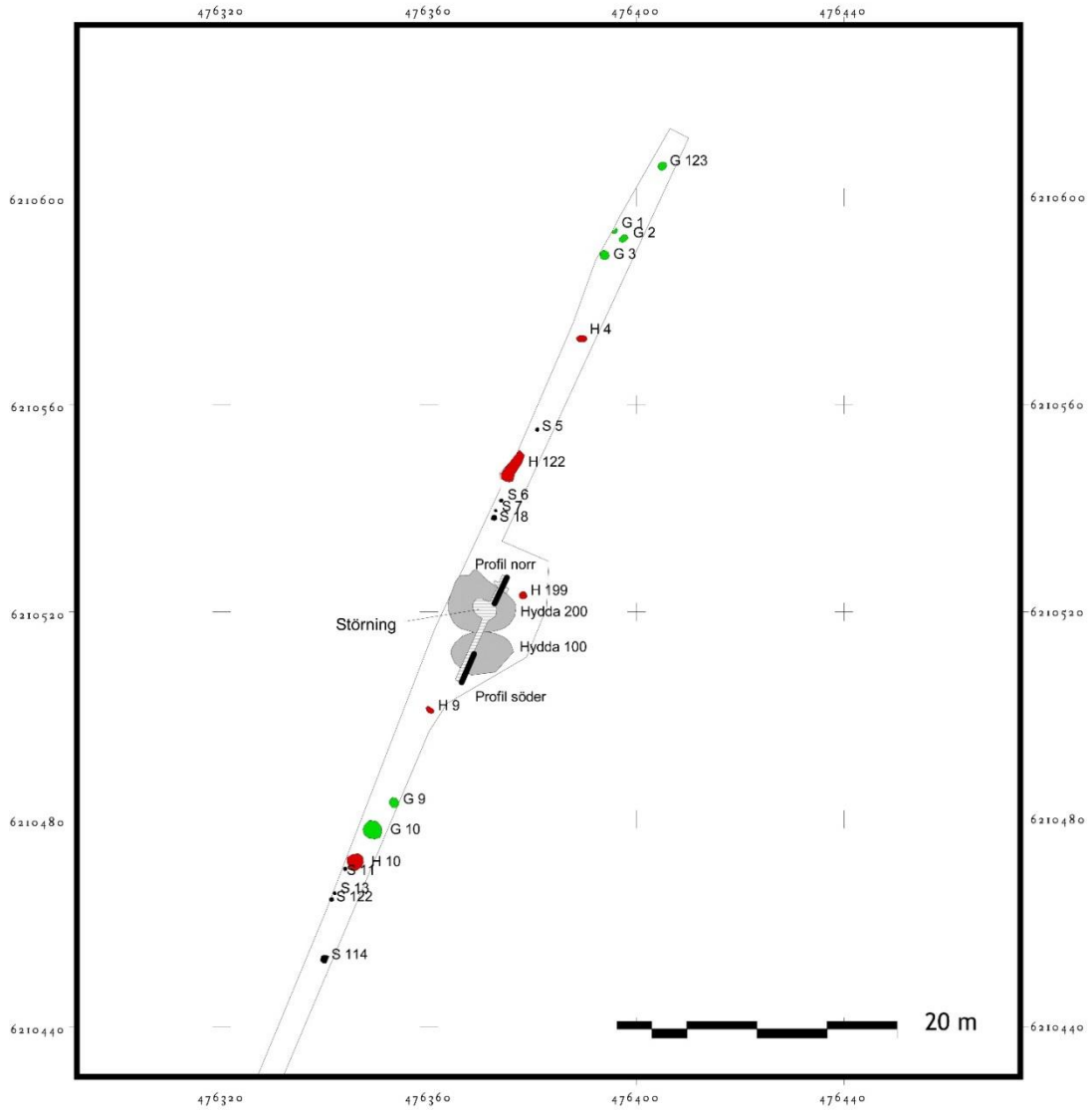

Källor

- Bagge, A. & Kjellmark, K. (1939). *Stenåldersboplatserna vid Siretorp i Blekinge*. Stockholm: Wahlström & Widstrand
- Berglund, B.E. & Welinder, S., 1972. Stratigrafin vid Siretorp. *Fornvännen* 67:2, s 73-93.
- Björk, T., Persson, T. & Wilhelmson, H. 2011. *Istabygravfältet*. Karlskrona: Blekinge museum
- Björk, T., Knarrström, B. & Persson, C 2015. Damm 6 och Bro 597. Boplatslämningar och en hydda från tidigmesolitikum. Särskild arkeologisk undersökning 2011 och arkeologisk förundersökning 2012
Ysane socken, Sölvesborgs kommun i Blekinge län. *Blekinge museum Rapport 2014:14*
- Henriksson, M. 2004. Siretorpsområdet Mjällby socken, Sölvesborgs kommun. Arkeologisk översiktsstudie
- Henriksson, M. 2009. RAÄ Mjällby 74:1. Mjällby socken, Sölvesborg kommun. Arkeologisk förundersökning. *Blekinge museum rapport 2009:23*.
- Henriksson, M. 2010. Mjällby 1:27 och Siretorp 2:14 RAÄ 74, Mjällby socken, Sölvesborgs kommun
Särskild undersökning. *Blekinge museum rapport 2010:18*
- Kronberg, O. 2014. Arkeologisk förundersökning 2013. Ljungaviken Färgkullan södra Blekinge, Sölvesborgs kommun och socken, fornlämning Sölvesborg 74. *UV Rapport 2014:65*
- Kjällquist, M. & Kronberg, O. 2014. Ljungaviken etapp 1. östra delen. Tidigneolitiska lämningar av boplatstyp och rituella karaktär, en liten mellan- och tidigmesolitisk lämning och en järnåldersgrav. *RAÄ UV Rapport 2014:114*.
- Persson, C. Arkeologiska utredningar i Mörby 2012–2015. Blekinge museum *Rapport 2015:23*

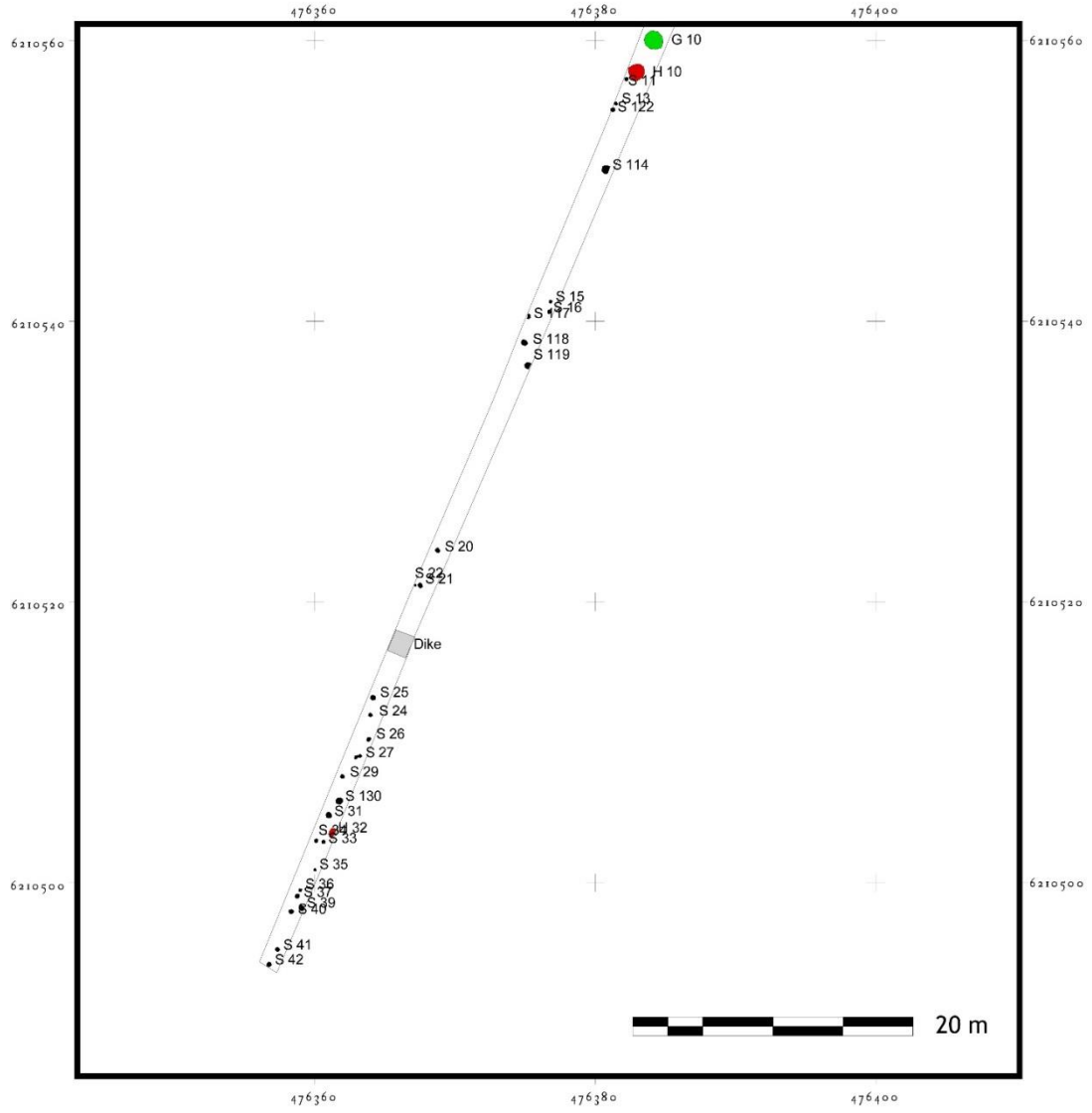
Bilaga 1:1 Område A

Planritning FU Schakt B, övre del.

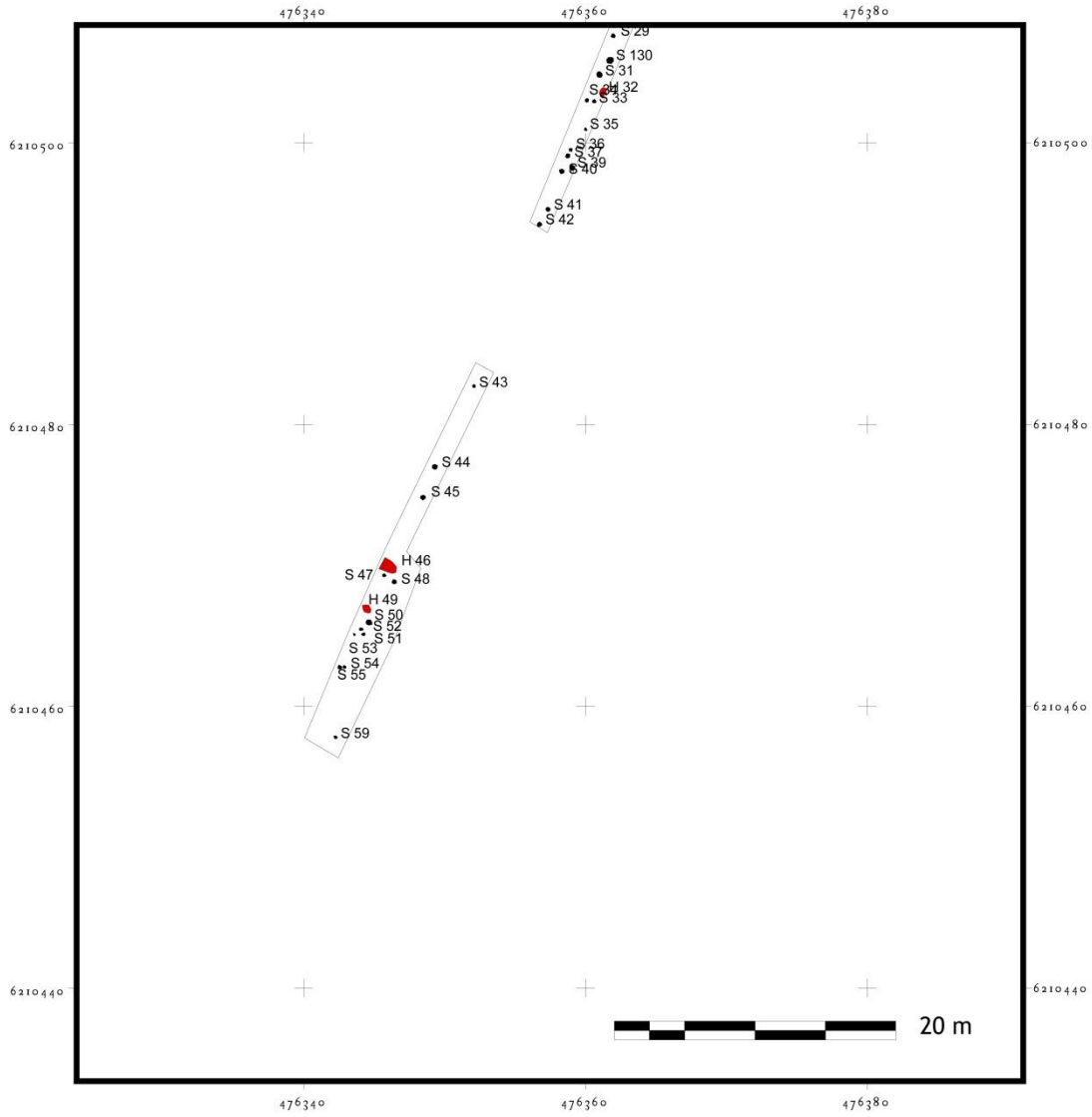
Bilaga 1:2 Område A

Planritning FU Schakt B, nedre del

Bilaga 1:3 Område A

Planritning FU Schakt C

Bilaga 2

Anläggningslista omr				
----------------------	--	--	--	--

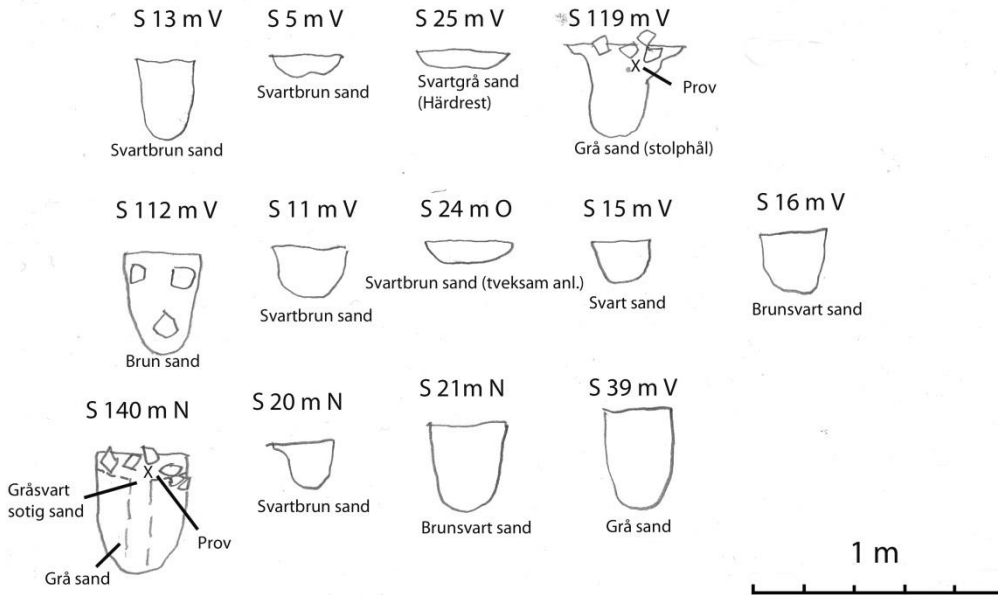
A					
	Schakt	Mått (m)	Anmärkning	Ritad	Prov
G 123	B	0.46			
G 1	B	0.46	i schaktvägg		
G 2	B	0.66 X 0.43			
G 3	B	0.58			
H 4	B	0.74 X 1.45			
S 5	B	0.19		X	
S 122	B	0.97 X 2.31	i schaktvägg, delvis grävd	X	X
S 6	B	0.26			
S 7	B	0.24			
S 18	B	0.42	Skörbr sten		
H 199	B	0,49			
Hus 500	B	4.80 X 3.67		X	
Hus 501	B	4.38 X 3.25	i schaktvägg		X
H 9	B	0.58 X 0.30			
H 10	B	1.14			
G 9	B	0.65			
G 10	B	1.21			
S 11	B	0.27		X	
S 13	B	0.30		X	
S 122	B	0.32	Skörbr sten	x	x
S 114	B	0.58	i schaktvägg		
S 15	B	0.22		X	
S 16	B	0.27		X	
S 117	B	0.42	Skörbr sten		
S 118	B	0.50	Skörbr sten		
S 119	B	0.49	Skörbr sten	X	X
S 20	B	0.30		X	
S 21	B	0.35		X	
S 22	B	0.18			
S 24	B	0.34		X	
S 25	B	0.45			
S 26	B	0.23			
S 27	B	0.50 X	Dubbekstolphål		

		0.25			
S 29	B	0.29			
S 31	B	0.42			
S 33	B	0.30			
S 34	B	0.35			
S 35	B	0.19			
S 36	B	0.25			
S 37	B	0.31			
S 39	B	0.47		X	
S 130	B	0.56		X	
H 32	B	0.52			
S 40	B	0.33			
S 41	B	0.30			
S 42	B	0.27			
S 43	C	0.23			
S 44	C	0.39			
S 45	C	0.36			
H 46	C	1.16 X0.78	i schaktvägg		
H 49	C	0.70 X 0.58			
S 47	C	0.24			
S 48	C	0.32			
S 50	C	0.40			
S 51	C	0.26			
S 52	C	0.30			
S 53	C	0.18			
S 54	C	0.30			
S 55	C	0.35			
S 56	C	0.21			
S 59	C	0.22			
Anläggningslista omr B					
Nr		Mått (m)	Anm	Ri- tad	Prov
G 200		1,66 X 0,66	Plogskadad, i schaktvägg, Härd ?		
H 201		1.0	Plogskadad, i schaktvägg	X	
H 202		1.67 X 1,03	Plogskadad, i schaktvägg	X	
H 203		0.63	Plogskadad		

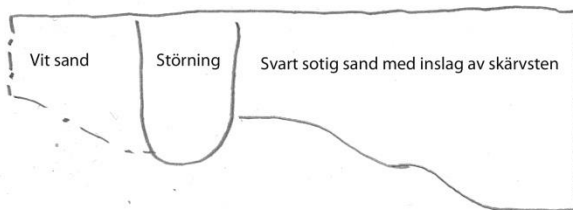
--	--	--	--	--	--

Bilaga 3 Profilritningar

Anläggningar i förundersökningsområde A

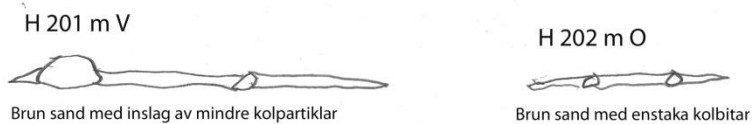
Profil i norra avgränsningen av den nordliga hyddan

Profil i den sydliga avgränsningen av den södra hyddan

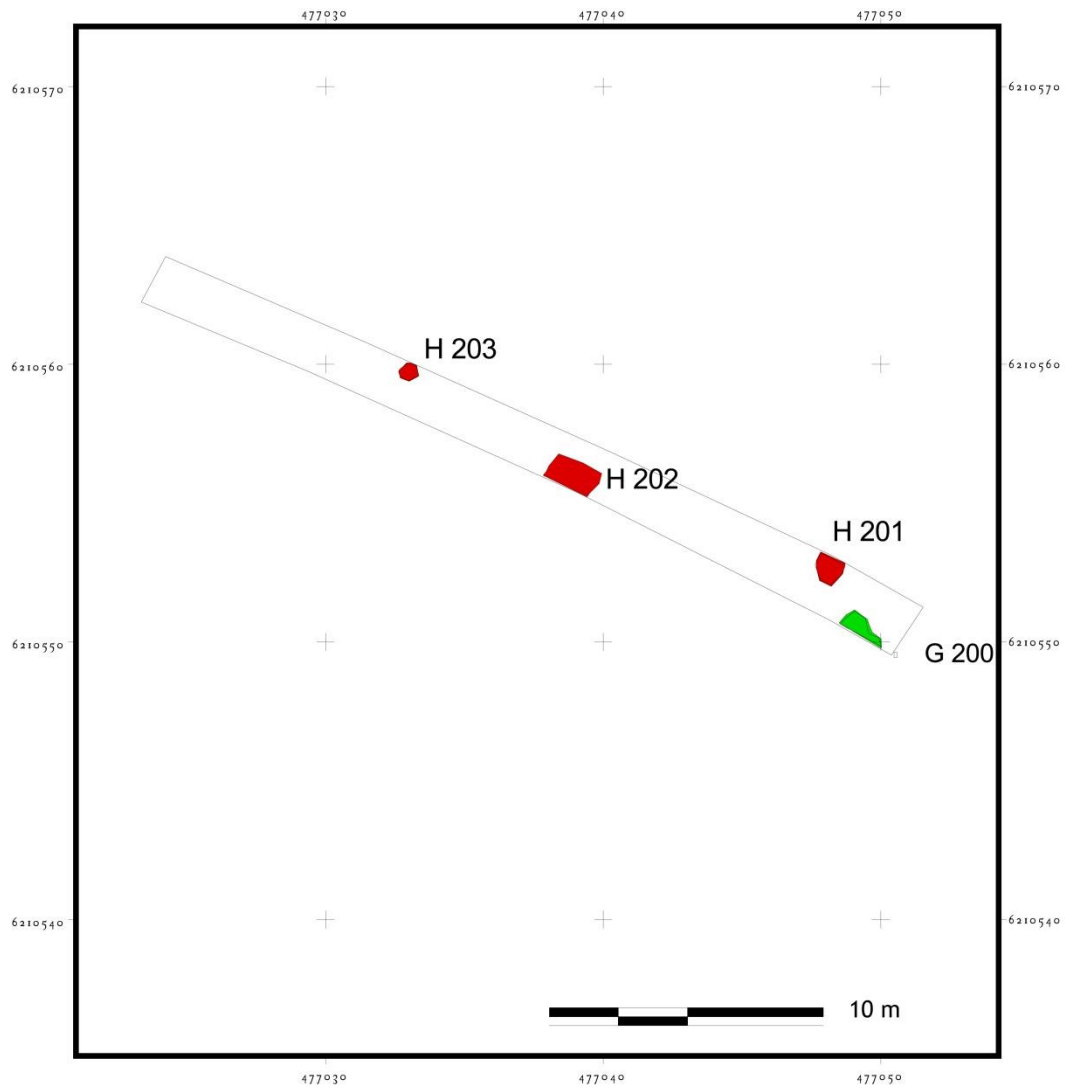

Anläggningar i förundersökningsområde B

Bilaga 4

Planritning omr B

Bilaga 5 Vedartsanalys

Analysprotokoll

Landskap: Blekinge

Socken: Mjällby

Fastighet: Mörby

S 119, FU	Kraftigt fragmenterat träkol av björk. Antydning till röta i veden före det att den förkolnat. Ej stolpmaterial.
H 122, FU	Kraftigt fragmenterat. I det siltiga materialet även två fragment av ek.
P 25, övre	Träkolet av hassel var skarpkantat. Troligen sekundärt fragmenterat. I provet även sotiga klumpar vilka innehöll förkolnad en (Juniperus sp), samt ett stort antal förkolnat barrträd. Sannolikt även detta ene
P 25, undre	I jämförelse med det övre lagret större variation. Ek dominerade. Övrigt förkolnat material endast som små fragment. Inga tydliga tecken på svallning.
R 3 II, FU	Ekfragmenten något rundade. Tyvärr viss sekundär fragmentering gör slutsatsen osäker om detta är orsakat av svallning. Små fragment av tall.

AnalysId: 12259

Anläggning: S 119 FU Stolphål

Provnr:

Vikt (g): 0,1

Analyserad vikt (g): 0,1

Fragment: 4

Analyserat antal: 4

Art: Björk

Antal: 4

Material: Träkol

Kommentar:

AnalysId: 12257

Anläggning: Lager

Provnr: P 25 övre

Vikt (g): 0,1

Analyserad vikt (g): 0,1

Fragment: 8

Analyserat antal: 8

Art: En

Antal: 2

Material: Träkol

Kommentar: Fragment i hopkittad sotig silt. Ej tillvarataget

Art: Hassel

Antal: 6

Material: Träkol

Kommentar: Lämplig för datering

AnalysId: 12258

Anläggning: Lager

Provnr: P 25 undre

Vikt (g): 0,1

Analyserad vikt (g): 0,1

Fragment: 25

Analyserat antal: 25

Art: Ek

Antal: 19

Material: Träkol

Kommentar: Vald för datering

Art: Organiskt material

Antal: 1

Material: Org mtr

Kommentar: Kåda med förkolnad tall, ej tillvaratagen

Art: Tall

Antal: 4

Material: Träkol
Kommentar: Kärnved, ej tillvaratagen
Art: Växtdelar (träd/buskar) **Antal:** 1
Material: Förkolnat
Kommentar: Skalfragment hassel, ej tillvarataget

AnalysId: 12260
Anläggning: H 122 FU Härd **Provrnr:**
Vikt (g): 0,1 **Analyserad vikt (g):** 0,1
Fragment: 9 **Analyserat antal:** 9
Art: Björk **Antal:** 7
Material: Träkol
Kommentar:
Art: Ek **Antal:** 2
Material: Träkol
Kommentar: Ej tillvaratagen

Bilaga 6 Dateringsattest

UPPSALA
UNIVERSITET

Uppsala 2016-02-08

Carl Persson
Fornforskaren AB
Furuvägen 21 B
302 24 HALMSTAD

Angströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Göran Possnert

Besöksadress:
Angströmlaboratoriet
Lägerhyddsvägen 1
Rum 4143

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 - 471 30 59

Telefax:
018 - 55 57 36

Hemsida:
<http://www.angstrom.uu.se>

E-post:
Goran.Possnert@Angstrom.uu.se

Resultat av ^{14}C datering av träkol från Mörby, Siretorp, Blekinge.

Förbehandling av träkol och liknande material:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före acceleratorbestämningen av ^{14}C -innehållet förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO_2 -gas, som i sin tur konverteras till fast grafit genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}\text{‰ VPDB}$	^{14}C age BP
Ua-52437	H122	-25,9	1 204 ± 42
Ua-52438	P25 undre	-26,4	6 735 ± 36
Ua-52439	P25 övre	-25,4	6 110 ± 35
Ua-52440	R3 FU II	-25,4	6 090 ± 35
Ua-52441	S119	-25*	1 561 ± 32

* Schablonvärde

Med vänlig hälsning

Göran Possnert/ Elisabet Pettersson

Bilaga 7 Fyndlista

FNR	Omr	Ant/Profil/Schakt	MATERIAL	SAND	ANTAVIKT	ANMÄRKNING	BRÖND	SV-skand flinta	K-flinta	SVALLAD/PATINERD	RETUSCHERA	PATINERAD	CORTEX
1 D	Hydda		Flinta	Polygonal kärna	1	80 K-flinta			X				
2 D	Hydda		Flinta	Plattformskärna	1	42 K-flinta			X				
3 D	Hydda		Flinta	Reucherat avslag	1	9 K-flinta			X				
4 D	Hydda		Flinta	Reucherat avslag	1	7 K-flinta, frag tångspets?			X				
5 D	Hydda		Flinta	Tvårpil	1	1 fragment, Senon			X				
6 D	Hydda		Flinta	Spån/spånfrag	5	34 K-flinta			X				
7 D	Hydda		Flinta	Avslag	5	33 K-flinta, bränd		X	X				
8 D	Hydda		Flinta	Avslag	39	454 K-flinta			X				
9 D	Hydda		Flinta	Avslag	7	167 K-flinta			X				X
10 H	Schakt		Flinta	Mikrospån	1	1 K-flinta			X				
11 H	Schakt		Flinta	Avslag	3	112 K-flinta			X				X
12 H	G 2		Flinta	Avslag	7	29 K-flinta, svallade			X				
13 H	G 1		Flinta	Avslag	23	79 K-flinta			X				
14 H	Schakt		Keramik/Bränd lera	Avslag	1	48 Botten av kärl			X				
15 C	P 1		Flinta	Avslag	2	59 K-flinta, patinerad			X				X
16 C	P 5		Flinta	Avslag	4	16 Senon, Ett m brukssk/retuch			X				
17 C	P 5		Flinta	Spån/spånfrag	1	8 Senon			X				
18 C	P 5		Flinta	Avslag	6	29 Brända		X					X
19 C	P 5		Flinta	Avslag	7	80 K-flinta, svallade			X				
20 C	P 5		Flinta	Avslag	7	155 K-flinta			X				X
21 C	P 5		Flinta	Avslag	78	542 K-flinta			X				
22 C	P 5		Flinta	Polygonal kärna	4	357 K-flinta			X				
23 C	P 5		Flinta	Polygonal kärna	1	133 senon		X					
24 C	P 5		Bergart	Avslag	5	84							
25 C	P 5		Keramik	Myrning	1	9 Dubbla instick							
26 C	P 5		Keramik	Skarvor	6	42							
27 C	P 5		Slagge		1	6							
28 C	P 5		Ben		1	1 Bränt							
29 C	P 5		Slipsten ?		1	155							
30 C	P 4		Flinta	Polygonal kärna	1	143 K-flinta, ngit patinerad			X				X
31 C	P 4		Flinta	Plattformskärna	2	86 K-flinta			X				
32 C	P 4		Flinta	Avslag	2	8 senon		X					

67 F	A6	Keramik	Skärva	1	7	Rensfynd
68 G	A3	Flinta	Avslag	4	56	
69 G	A24	Järn	Spik?	1	2	
70 G	A28	Flinta	Kärna	1	21	Senon, avslagskärna
71 G	Ovre lager	Bränd lera		1	1	
72 G	Ovre lager	Flinta	Avslag	2	3	
73 G	Undre lager	Flinta	Avslag	5	4	1 senon
74 B	Rensfynd	Flinta	Avslag	19	243	
75 B	Rensfynd	Flinta	Spårfragment	1	2	Retucherad
76 B	Rensfynd	Keramik	Skärvor	6	49	

Rapportserie 2016

Blekinge museum

2016:1 **Vekerum 22:1. Särskild utredning.** Mörrums socken, Karlshamns kommun.

2016:2 **Arkeologisk undersökning av två vikingatida grophus i Mörby.** Mjällby socken, Sölvesborgs kommun.

2016:3 **Arkeologiska förundersökningar i Mörby 2014-2015.** Mjällby socken, Sölvesborgs kommun

